

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**ORTAOKUL DİN VE DEĞERLER ALANI
SEÇMELİ DERSLER HAKKINDA VELİLERİN
BEKLENTİLERİ VE MEMNUNİYET DÜZEYLERİ
(ERTUĞRULGAZİ ORTAOKULU ÖRNEĞİ)**

Gökhan YILDIRIM

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**DANIŞMAN
Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR**

KONYA - 2017

 <p>KONYA</p>	<p>T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü</p>	 <p>SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ</p>
---	---	---

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gökhan YILDIRIM		
	Numarası	068102081001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR		
Tezin Adı	Ortaokul Din ve Değerler Alanı Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri (Ertuğrulgazi Ortaokulu Örneği)			

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Gökhan YILDIRIM

(İmza)

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gökhan YILDIRIM		
	Numarası	068102081001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR		
Tezin Adı	Ortaokul Din ve Değerler Alanı Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri (Ertuğrulgazi Ortaokulu Örneği)			

Gökhan YILDIRIM tarafından hazırlanan ‘Ortaokul Din ve Değerler Alanı Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri (Ertuğrulgazi Ortaokulu Örneği)’ başlıklı bu çalışma 01/12/2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Prof.Dr.	Muhiddin OKUMUŞLAR	
2	Prof.Dr.	Mustafa TAVUKÇUOĞLU	
3	Yard. Doc. Dr.	Sümeysra BİLECİK	

ÖNSÖZ

Eğitim, insanın olgun, erdem sahibi, mükemmel bir varlık haline gelme/getirilme süreci olarak görülebilir. Eğitimle insanın insani özelliklerinin geliştirilmesi, insanın daha da insanlaştırılması amaçlanır. Eğitimin temel amaçlarından biri, insanın doğuştan sahip olduğu bazı yetenekleri ortaya çıkarmak ve geliştirmektedir. Gerçekleştirilecek eğitimin onu iyi yönde geliştirmesi beklenir. Eğitim, sadece insanı bütün yönleriyle geliştirmek değil aynı zamanda onun insani ve nitelikli bir hayat sürdürmesini de sağlamaktır (Şişman, 2010). Toplum olarak, içinde bulunduğumuz çağa ayak uydurabilmemiz ve küreselleşen dünyada önemli bir yere sahip olabilmemiz için eğitim çok önemli bir unsurdur. Eğitimin kalitesinin yüksek olması, nitelikli işgücü ve dinamik bir toplum anlamına gelmektedir. Böyle bir toplum içinde yer alan bireyler de, uygun koşullar sağlandığında, ülkenin gelişimine katkıda bulunacaklardır. Bu nedendir ki, eğitimde yapıtaş görevini gören okullar, nitelikli insan yetiştirmede ve ülkenin refah düzeyinin artırılmasında hayati bir önem taşımaktadır (Dikbas, 2008).

Eğitim kavramı kişilere göre farklı biçimlerde algılanıp tanımlanabilir. Aristo, eğitimi bireyin ahlaki davranışlar kazanma aracı olarak görürken, Kant; “İnsanı insan yapan eğitimidir. İnsan, eğitimin meydana getirdiğinden başka bir şey değildir” der. Literatürde yer alan eğitim kavramları da incelendiğinde eğitim bir süreçtir. Bu süreç ailede, okulda ve çevrede hayat boyu süren bir etkileşimdir. Bilindiği gibi eğitim ailede başlar ve okulda devam eder. Bu yüzden eğitim açısından okul-aile arasında sağlam bir ilişkinin kurulması önemli bir gerekliliktir (Erdoğan, 2000, aktaran Akhan, 2009).

Evde ailenin çocuğun eğitim etkinliklerine katılmasının, örneğin okul aktivitelerini takip etmesi, çocuğu öğrenmeye cesaretlendirmesi çocuğun okul başarısı ile doğrudan ilişkilidir (Henderson, 1987, aktaran Sünbül, Yavuz, 2004). Öğrencinin okuldaki gelişimi ailenin eğitime verdiği önem ile birlikte artmaktadır. Bu artışın sebeplerinden bir tanesi ailelerin okula ve öğrenciye gösterdikleri ilgi öğrencideki motivasyonu artıracaktır. Öte yandan da okulu ve onun değerlerini daha iyi tanıyan aileler çocuklarına daha iyi rehberlik edebileceklerdir (Berger, 1991, aktaran Sünbül,

Yavuz, 2004). Okul ve ailenin amacı, çocuklara daha iyi bir eğitim ortamı hazırlamak olduğundan, okul ve aileler arasındaki işbirliği hem öğretmenin amaçlarına ulaşmasını kolaylaştıracak hem de anne-baba eğitimi yoluyla çocuklardan beklenen davranış değişikliklerinin kalıcı olmasını sağlayacaktır (Kandır,2001, aktaran Can, 2009).

Ailelerin okula bakışı, öğrencinin okula ilişkin tutumunu etkilemektedir. Aileler çocuklarının öğretmenleri ve okul hakkında olumlu bir tutum gösterdiğinde, çocuklar kendilerinden okulda beklenen olumlu davranışları göstermeye yönelmektedir. Her aile çocuğuna karşı sorumluluk sahibidir bu yüzden çocuklarının okul davranışları ve akademik başarıları konusunda bilgilendirilmelidir. Aileler gönüllü olarak öğrencilere danışmanlık yapabilir. Okuldaki cezalandırma veya ödüllendirme, öğrencileri istenilen davranışları, göstermeye yöneltmekte yeterli değildir. Bu durum ailelerin okula desteğini gerekli kılmaktadır. Ailenin ve okulun çocuğun eğitimi konusunda iş birliği yapmasının sayısız yararları vardır. Aile ile öğretim, öğretmenlerin birbirlerini eğitim açısından tanımalarına ve ortak bir paydada anlaşmalarına zemin hazırlamasıdır. İş birliği sayesinde öğretmen ve veli, fikirlere karşılıklı saygı ortamında, birbirlerinin güçlerini anlamaya, bazı noktalarda güç birliğine ulaşmaya çalışırlar. İş birlikçi bir tutum çocuğun başarısı üzerinde çok olumlu etkiler yapar. Okul ve aile, her ikisi de öğrenci için bir eğitim ve öğrenme yeridir.

Dolayısıyla bu durum, iki kurumun eğitimde iş birliği yapmalarını zorunlu kılmaktadır. Araştırmalar, ailelerin çocuklarına ev ödevlerinde yardım etmelerinin, ev eğitiminin zenginleştirilmesinin, öğrencilerin akademik başarılarını artırdığını göstermektedir. Okul veli iletişiminin temelde iki faydası olmaktadır. Birinci faydası veliler ile okul arasında bir güven ortamı oluşmakta bu da öğrencinin okul içi motivasyonunu artırmaktadır. Okul veli arasındaki ilişkinin ikinci önemli faydası velinin okul kültürünü tanınmasına ve onun bir parçası olmasına yol açmaktadır. Kendisini okul kültürünün bir parçası olarak gören veli öğrenciyi daha iyi yönlendirmektedir. Bu ise okul, veli ve öğrencinin birlikte öğrenen okul ortamını oluşturmalarını sağlamaktadır (Yüzgeç, 2008). Ailesinin okul ile ilişkisinin yoğun olduğunu bilen bir öğrenci, diğerlerine oranla daha sorumludur. Çünkü kendisiyle ilgili gelişmelerin sıkça aileye yansıtacağına farkındadır. Genel durumunu da buna göre

düzenler. Çocuğun okul dışı çevresinin ve bu çevredeki gelişmelerin okula, öğretmenlere yansıtılması, öğrencinin okul sürecinde daha net tanımlanmasına ve öğretmenlerin öğrenciyi tam olarak tanıyarak yaklaşmalarına, ölçmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olacaktır (Ünlü, 2005).

Çalışmanın giriş bölümünde de araştırmanın problemi, amacı, önemi, açıklanmıştır. Birinci bölümde, Zorunlu ve Seçmeli Din Derslerinin tarihsel gelişimi yasal dayanakları ile birlikte ele alınmıştır. İkinci bölümde araştırmanın yöntemine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, velilerin kişisel özellikleri ve Seçmeli Din Derslerinden beklentileri ile ilgili bulgular değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmamız sonuç ve önerilere yer verilerek tamamlanmıştır..

Çalışmanın hazırlanmasında, rehberliğini ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR'a teşekkür ederim. Ayrıca SPSS Programının kullanımı ve verilerin bilgisayara aktarımında yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. İbrahim ÇETİN'e ve başta eşim İlknur YILDIRIM olmak üzere tüm aileme teşekkür ederim.

Gökhan YILDIRIM

KONYA, 2017

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	--	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gökhan YILDIRIM		
	Numarası	068102081001		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Din Eğitimi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR		
Tezin Adı	Ortaokul Din ve Değerler Alanı Seçmeli Dersler Hakkında Velilerin Beklentileri Ve Memnuniyet Düzeyleri (Ertuğrulgazi Ortaokulu Örneği)			

ÖZET

Günümüzün eğitim anlayışı da, ailenin çocuğun eğitimi üzerindeki önemli etkisinden hareketle, aileyi daha aktif bir şekilde işbirliğine itmektir. Anne- baba çocuğun değişen ve gelişen ihtiyaçlarının farkında olmak, ihtiyaçların karşılanması için ona yol göstermek, onu hayat hazırlamak, bazen çocuk için seçimler yapmak, bazen de onun kendi seçimlerini en doğru şekilde yapması için ona destek ve fırsat vermek ister. Anne-babaların çocuklarını yetiştirirken üzerinde hassaslıkla durdukları en önemli konu ise çocukları için hep en iyi olanı seçme arzu ve istekleridir. Bu okul seçerken, öğretmen seçerken hatta okulda ders seçerken de kendini gösterir. Biz de bu çalışmamızda bu yapının önemli faktörü olan velilerin din ve değerler alanı seçmeli derslerinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanması üzerinedir. Araştırmamız da ki amacımız ise seçmeli din dersleri öğretim programlarını yapılandırma, kalite ve verimliliğini artırma ve dersin daha fazla öğrenci tarafından seçilmesini sağlamak için birtakım öneriler sunmaktır. Bu çalışmamız da mevcut durum olduğu gibi ortaya konulmaya çalışılmış ve tarama modeli ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu Afyonkarahisar İli'nde 2012-2013 yılında İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Ertuğrulgazi Ortaokulu 255 öğrenci velisinden oluşturmaktadır. Araştırmada anket uygulaması ile elde edilen veri seti SPSS 22. 0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, frekans tabloları, betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Araştırmamız sonucunda seçmeli din derslerinde uygulanan öğretim programının düzeltilmesi ve geliştirilmesi yine ve öğreticilerin daha iyi eğitilmesi

gerektiğini ortaya koymuştur. Öğrencilerden öğrenmesi istenen bazı kazanımlar, onların öğrenme düzeylerine uygun ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmelidir ve programların kazanım ve içerikleri toplumun ilgi, ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yeniden yapılandırılmalıdır

Anahtar Kelimeler: Veli,Beklenti,Din,Değerler Alanı

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	--	---

Öğrencinin	Name Surname	Gökhan YILDIRIM		
	Student Number	068102081001		
	Department	Philosophy and Religious Studies / Religious Studies		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Prof. Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR		
Title of the Thesis/Dissertation	Secondary School Religions and Values Area About the Elective Courses Vuller's Expectations and Satisfaction Levels (Ertugrulgazi Middle School Example)			

ABSTRACT

Today's approach to education, with significant impact on the child's education starting from the family, takes a more active way the family cooperation. Mother-father being aware of changing and developing needs of the child, to lead him to meet needs, prepare her life, sometimes for the child to make choices, and sometimes its own elections, the most accurate way to support him and the opportunity want to give. Mother-father measures wall on raising their children the most important issue is what is best for the children featured is desire and requests. When you choose this school, when choosing a teacher even shows itself in choosing courses at school. We study the important factor is dependant on the religion and values and expectations of the field elective courses to satisfy the expectations. Our research is that our purpose is religion classes in education programs must select configuration, increase the quality and efficiency, and you'll have more students by a set of recommendations to ensure the election. As is the case in this study also revealed has studied and conducted with the scanning mode. The working group consists of 255 students from Ertugrulgazi Secondary School affiliated to Provincial Directorate of National Education in Afyonkarahisar Province in 2012-2013. The data set obtained by the questionnaire survey was analyzed in the package program SPSS 22. 0 (Statistical Package for Social Sciences). In the analysis of the data, frequency tables, descriptive statistics were used. As a result of our research, the correction and development of the teaching program

applied in the elective religious courses again proved that the teachers should be educated better. Some achievements that need to be learned from the pupils should be organized in a way that is appropriate and understandable to their level of learning and the achievements and contents of the programs must be restructured in line with the interests, needs and expectations of the community

Keywords: Parent, Expectation, Religion, Field of Values

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	ii
YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
İÇİNDEKİLER	xi
KISALTMALAR	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem	2
1.2. Problem Cümlesi	2
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sayıtlıları	3
1.5. Araştırmanın Sayıtlıları	4
1.6. Hipotezler	4
1.7. Konuyla İlgili Çalışmalar	5
1.7.1. Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri	5
1.7.2. İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri	6
1.7.3. Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyi	6
1.7.4. İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyi	7
1.7.5. Türkiye’de Çocukları Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bu Beklentileri Karşılama Durumları	8

1.7.6. Velilerin Özel ilköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)	9
1.7.7. Velilerin Okuldan Beklentileri: Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği.....	10
1.7.8. Velilerin Yaz Kur'an Kursları'ndan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma.....	10
1.7.9. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersinin Problem ve Beklentileri - İlköğretim 8. Sınıf Öğrencileri Üzerine Yapılmış Bir Çalışma	11
1.7.10. Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri	11

İKİNCİ BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DİN DERSLERİ VE PROGRAM YAPISI

2.1. Geçmişten Günümüze Din Dersleri	13
2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Seçmeli Din Derslerine Karşılık Gelen Dersler	13
2.1.2. 1924-1948 Yılları Arasında Din Dersleri	14
2.1.3. 1948-1980 Yılları Arasında Din Dersleri	15
2.1.4. 1980 Sonrası Din Dersleri.....	18
2.1.5. 2000 Sonrası Din Dersleri.....	18
2.1.6. 4+4+4 Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri.....	19
2.2. Seçmeli Din Derslerinin Program Yapısı	20
2.2.1. Seçmeli Din Derslerinin Amaç ve Kazanımları.....	21
2.2.1.1. Kur'an-ı Kerim Dersi.....	21
2.2.1.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi	21
2.2.1.3. Temel Dinî Bilgiler Dersi	22
2.2.2. Seçmeli Din Derslerinin İçerikleri	23
2.2.2.1. Kur'an-ı Kerim Dersi.....	23
2.2.2.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi	27
2.2.2.3. Temel Dinî Bilgiler Ders	27
2.2.3. Seçmeli Din Derslerinin Öğrenme-Öğretme Süreçleri	27
2.2.4. Seçmeli Din Derslerinde Değerlendirme	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi	29
3.1.1. Araştırma Çalışmamızın Evreni ve Örneklemi.....	29
3.1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları	29
3.1.3. Veri Toplama Araçları	30
3.1.3.1. Veri toplama aracının hazırlanması	30
3.1.3.2. Anketin uygulanması ve verilerin toplanması	30
3.1.4. Verilerin Analizi ve Yorumu	30

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VELİLERİN SEÇMELİ DİN DERSLERİNDEN BEKLENTİLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

4.1. Araştırmaya Katılan Velilere ve Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler	31
4.1.1. Velilere Ait Kişisel Bilgiler	31
4.2. Araştırmaya Katılan Velilerin Seçmeli Derslerden Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri	35
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
5.1. Sonuçlar	68
5.2. Öneriler.....	71
KAYNAKÇA.....	73
ÖZGEÇMİŞ	79

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
a.g.m.	: Adı Geçen Makale
Bk./Bkz.	: Bak/Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
D.K.A.B.	: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
D.İ.B.	: Diyanet İşleri Başkanlığı
D.İ.B.Y.	: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları
İHO	: İmam Hatip Ortaokulu
Krş.	: Karşılaştırınız
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.D.V.Y.	: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Tdkterim	: Türk Dil Kurumu Terim
TVODVAÖ	: Temel Eğitim ve Ortaöğretim Din ve Ahlak Bilgisi Dersi Programı
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
Yay.	: Yayını, Yayınlan

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Ortaokul ve İHO Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı	24
Tablo 2.2: Ortaöğretim Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı.....	24
Tablo 2.3: Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Hz. Muhammed'in Hayatı Öğretim Programı	25
Tablo 2.4: Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı.....	25
Tablo 2.5: Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I-II) Öğretim Programı.....	26
Tablo 2.6: Ortaöğretim TDB (İslam I-II) Öğretim Programı.....	26
Tablo 4.1: Araştırmaya katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler	31
Tablo 4.2: Katılımcıların eğitim durumları.....	32
Tablo 4.3: Katılımcıların gelir düzeyleri	33
Tablo 4.4: Katılımcıların meslek grupları.....	34
Tablo 4.5: Seçmeli din dersi öğretmeninizin öğrenciniz ile ilgili sorunları çözümü.....	35
Tablo 4.6: Seçmeli din dersi ile ilgili gerekli araç gereç kullanımı	35
Tablo 4.7: Seçmeli din dersinde öğrencinizin kendini ifade edebilmesi	36
Tablo 4.8: Seçmeli din dersleri ile ilgili yeterince kaynak kitap olması.....	36
Tablo 4.9: Seçmeli din dersleri ile ilgili sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (cami ziyaretleri vb.).....	37
Tablo 4.10: Seçmeli din derslerine öğrencinizin hiç aksatmadan devam etme isteği	37
Tablo 4.11: Seçmeli din derslerinin öğrencinizdeki farklı yetenekleri ortaya çıkarması	38
Tablo 4.12: Seçmeli din derslerinin kazanımları sürecinde bu derslerle ilgili veli bilgilendirilmesi.....	38
Tablo 4.13: Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi	39
Tablo 4.14: Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede etkin rol oynaması	39
Tablo 4.15: Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımı	40
Tablo 4.16: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağlaması	40
Tablo 4.17: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı olması	41
Tablo 4.18: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini konularda daha hassas olması	41

Tablo 4.19: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük televizyonlarda yada yazılı basında çıkan dini olayları algılaması ve yorumlamaması.....	42
Tablo 4.20: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması (iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar).....	42
Tablo 4.21: Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin yeterli olup olmaması.....	43
Tablo 4.22: Seçmeli din dersleri kitaplarında güncel meselelere yönelik içerik olması.....	43
Tablo 4.23: Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmesi.....	44
Tablo 4.24: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması.....	44
Tablo 4.25: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini davranışları (ezan okuma – ilahi okuma güzel Kur’an okuma) ile ilgili başka yeteneklerinin ortaya çıkması.....	45
Tablo 4.26: Seçmeli din dersi seçen öğrencinizin ruhen ve ahlaken güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp kendi kapasitesinin sınırlarını keşfetmesi.....	45
Tablo 4.27: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin boş zamanlarda dini aktivitelere yönelmesi (camiye gitmeyi istemesi-Kur’an okumak istemesi vb.).....	46
Tablo 4.28: Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığı kazandırması.....	46
Tablo 4.29: Seçmeli din derslerine branş (din kültürü) öğretmeninin girmesi.....	47
Tablo 4.30: Seçmeli din derslerinin öğrencinizin kelime hazinesini artırması.....	47
Tablo 4.31: Seçmeli din derslerinin öğrencinize toplumun kültürel yapısını aktarması.....	48
Tablo 4.32: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel özelliklerini öğrenmesi.....	48
Tablo 4.33: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın akla, bilime ve barışa değer veren bir din olduğunu öğrenmesi.....	49
Tablo 4.34: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin evrenin nasıl yaratıldığı hakkındaki sorulara cevap bulması.....	49
Tablo 4.35: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin imanın şartlarını daha iyi anlaması (Allah’a iman-Peygamberlere iman vb.).....	50
Tablo 4.36: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın şartlarını daha iyi anlaması.....	50
Tablo 4.37: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel ibadetlerini daha iyi anlaması (Hac-Zekat-Namaz-Oruç. Vb.).....	51
Tablo 4.38: Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin niçin Kur’an-ı Kerim okuması gerektiğinin farkına varması.....	51

Tablo 4.39: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'e olan sevgisinin artması	52
Tablo 4.40: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in verdiği mesajı anlayıp hayatına uygulaması.....	52
Tablo 4.41: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'deki kıssalardan kendi hayatına göre ders çıkarıp davranışını buna göre düzenlemesi	53
Tablo 4.42: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramları öğrenmesi.....	53
Tablo 4.43: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin sureleri daha iyi tanınması.....	54
Tablo 4.44: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim okuyuşunun güzelleşmesini.....	54
Tablo 4.45: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili özel durumları (tecvid kurallarını) öğrenmesi.....	55
Tablo 4.46: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen dersin amacının farkına varması	55
Tablo 4.47: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hayatını kavraması.....	56
Tablo 4.48: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması.....	56
Tablo 4.49: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yüce ahlaki hakkında bilgi edinmesi	57
Tablo 4.50: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin kişisel özellikleri (boy-kilo-yürüyüş) hakkında bilgi edinmesi.....	57
Tablo 4.51: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrenip sizden beklenti içerisine girmesi.....	58
Tablo 4.52: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin sınıfındaki arkadaşlarına bir dost olarak yaklaşımının değişmesi	58
Tablo 4.53: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin sünnetlerine uyması	59
Tablo 4.54: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hadislerini ve anlamlarını bilmesi	59
Tablo 4.55: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yaşadığı yerleri görme isteği ve arzusu	60

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

İnsan inanan bir varlıktır. İnsanın doğru inanca sahip olması onun din eğitimi ile doğrudan ilişkilidir. Din insana doğru öğretilenirse, insanın mutluluğu ve toplumun huzuru için önemli bir rol oynar. Fakat dinin doğru öğretiminin ne zaman, nerede, nasıl ve kiminle yapılabileceği tartışılması gereken hususlardandır.

Bilimsel araştırma sonuçlarına göre çocuklar, küçük yaşlardan itibaren dine ilgi duymaya başlar. Muhtevasını anlayamazlar da dualara ve ibadetlere karşı istekleri oldukça yüksektir (Yavuz, 1987). İbadet edenleri seyrederek, onları taklit etmeye çalışarak bu ilgi ve isteklerini ifade ederler. Yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde ise çocukların bu ilgi ve istekleri 10-12 yaş arasında daha da artmaktadır (Yavuz, 1987). Aslında bu durumla ilgili ilk ciddi uyarı Peygamber Efendimizden (s.a.v.) gelmektedir. “Çocuklarınız 7 yaşına geldiğinde, onlara namaz kılmayı öğretiniz” (Canan 2016,) hadisinde Hz. Peygamber çocukların erken yaşlardan itibaren dini konulara ilgi duyacağını ve sorumluluk alabileceğini vurgulamaktadır.

Dolayısıyla, çocuklara erken yaşta dini bilgi verilmeyeceği gerekçesiyle din öğretiminin ileriki yaşlara tehir edilmesi doğru değildir. Din öğretiminin programlanarak, öğrencinin dini kavrayış düzeyi göz önünde bulundurularak, verilmesi çok daha uygundur. Böylece çocuklar, her yıl din adına birbirini tamamlayıcı doğru bilgiler edinebileceklerdir (Selçuk, 1991). Ülkemizde din eğitiminin planlı ve programlı bir şekilde uygulanmaya çalışıldığı yerler örgün eğitim kurumlarıdır.

Bilindiği üzere 2012 yılı ağustos ayında Talim ve Terbiye kurulunca din ve değerler alanı seçmeli dersler grubuna eklenmiştir. Bununla birlikte ortaöğretim kurumlarının tüm sınıflarında 2’şer saat olarak tercihler doğrultusunda seçilmeye

başlanmıştır. Bu derslerin seçimleri de bir form ile ailelere bırakılarak ailelerin tercihlerine göre dersler örgün eğitim kurumlarında okutulmaya başlanmıştır.

Ortaya koymaya çalıştığımız problemlerin odak noktasını oluşturan ailelerin çocukları üzerinde, din eğitimi adına ne kadar önemli bir rol üstlendiklerini görmemek mümkün değildir. Şimdiye kadar Din Kültürü derslerini daha verimli hale getirmek adına yapılan çalışmalarda, daha ziyade öğretim programı, öğreticiler ve diğer öğretim unsurları üzerinde durulmuştur.

1.1. Problem

Din ve Değerler alanında kaleme aldığımız bu çalışmamız öğrencinin okulda almış olduğu bilgileri hayata aktarmasında başlıca rol oynayan ailenin din ve değerler alanı seçmeli derslerinden isteklerinin neler olduğu ya da beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı tespit etmeye yöneliktir.

1.2. Problem Cümlesi

Ortaokul din ve değerler alanı seçmeli dersler hakkında velilerin beklentileri ve memnuniyet düzeyleri.(Ertuğrulgazi ortaokulu örneği)

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemizde din eğitiminin, uzun yıllar devletin ve siyasi erklerin kontrolünde şekillenmesi, birey ve toplumun din eğitimi konusundaki beklenti ve taleplerinin göz ardı edilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum en çok da toplumun istediği insan tipi ile devletin istediği insan tipi arasından büyük farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Devletin din eğitimine mesafeli duruşu, alanın kısır bir döngünün içine hapsolmesine, ayrıca uzun bir dönem sürecektir olan eklektik bir yapıya bürünmesine yol açmıştır. Bu duruşun alanda bıraktığı bir diğer zarar ise din eğitimi programlarında yaşanmıştır. Bu çalışmada, kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası'nın getirdiği önemli yeniliklerden biri olan din ve değerler alanı seçmeli derslerinin eğitimin önemli paydaşları olarak kabul edilen velilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Türkiye'de program geliştirme çalışmaları Cumhuriyet'in ilk yıllarına kadar uzansa

da, hazırlanan programların bilimsel ve nitelikli bir hüviyete bürünmesi çok kolay olmamıştır. Günümüzde ise program hazırlamada gelinen nokta, tasarım açısından öncekilere kıyasla bir hayli ileri safhadadır. Fakat bu süre zarfında hazırlanan eğitim programları arasında nitel ve nicel açıdan en zayıflarının, din dersi programları olduğu da bir gerçektir. Hatta 1980 sonrası DKAB dersi programlarına kadar tasarlanmış tüm programların, 1924 öncesi ortaokul ve liseler için hazırlanan din dersleri programlarından dahi daha özensiz ve pedagojik saiklerden uzak bir şekilde düzenlenmesi bugün yapılan/yapılacak çalışmaların ne denli önemli olduğunu net bir şekilde göstermektedir. Türkiye’de 2002 sonrası siyasi hayatta görülen politik değişim, din eğitimi alanındaki sınırlamaları ortadan kaldırırken bireyin ve toplumun din eğitimi ihtiyaçlarını önceleyen politikaların gelişimine imkân tanımıştır. Bu bağlamda 2012’de 4+4+4 eğitim reformu sonrasında öğretim programları arasında yerini alan seçmeli din dersleri, söz konusu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik en ciddi ve reel uygulama olmuştur. Araştırma kapsamında yapılacak olan görüşmelerde din ve değerler alanı seçmeli derslerinin din eğitimi alanında görülen boşlukları önemli ölçüde doldurup doldurmadığına cevap aranacaktır. Araştırma kapsamında seçmeli din dersleri öğretim programlarını yapılandırma, kalite ve verimliliğini artırma ve dersin daha fazla öğrenci tarafından seçilmesini sağlamak için birtakım öneriler sunmaya çalışacak olup bunlara da çalışmanın sonunda öneriler kısmında yer verilmiştir (Bahçekapılı, 2012).

1.4. Araştırmanın Kapsamı ve Sayıtları

Bu araştırma:

1. 2012-2013 eğitim-öğretim yılı Afyonkarahisar ili MEB’e bağlı olan bir ortaokuldaki 5. ve 6. sınıf öğrenci velileri ile
2. Velilerin sorulara verdikleri cevaplar ile
3. Araştırma boyunca uygulanan etkinliklerle sınırlandırılmıştır.
4. Araştırma, ilköğretim 5. ve 6. sınıf: Seçmeli Kur’an-ı Kerim, Peygamberimizin Hayatı ve Temel Dini Bilgiler dersi konularını içermektedir. .

1.5. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmada kullanılan beklenti testini katılımcıların ciddiyet ve samimiyetle cevapladıkları,
2. Yapılacak testlerin beklenti düzeyi sonuçlarını doğru olarak yansıttıkları,
3. Velilerin araştırmanın sonucunu etkileyecek bir etkileşimde bulunmadıkları,
4. Katılımcıların okuldaki seçmeli derslere karşı ilgilerinin eşit olduğu,
5. Başvurulan uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.6. Hipotezler

Araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan ön görüşmeler sonucunda varsayımlarımızı aşağıdaki şekilde oluşturduk:

1. Veliler, Seçmeli din derslerini çocuklarının daha iyi din eğitimi görmeleri için seçmektedirler.
2. Velilerin büyük çoğunluğu seçmeli din dersleri hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.
3. Velilerin büyük çoğunluğu, çocuklarının seçmeli din derslerini kendi istekleri doğrultusunda seçtiklerini düşünmektedir.
4. Veliler, Okullarda verilen seçmeli din derslerinden genel olarak memnundur.
5. Velilerin büyük çoğunluğu, seçmeli din derslerinde okutulan ders kitapları hakkında bilgi sahibi değildir.
6. Velilerin büyük çoğunluğu, seçmeli din dersinde görevli öğretmenleri yeterli görmektedir.
7. Veliler ile öğretmenler arasında iletişim eksikliği söz konusudur.
8. Veliler, genel olarak seçmeli din derslerinden memnundur.

1.7. Konuyla İlgili Çalışmalar

Yaptığımız literatür taramasında veli- beklenti- karşılanma düzeyi gibi araştırmamızın anahtar kelimelerini içeren çok sayıda yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bize ışık tutması açısından önemli bir yere sahip olan bu çalışmaların konu başlıkları ve kısaca özetlerini aşağıda belirttik. Çalışmalarımız esnasında birçok kez başvuracağımız kaynaklarımızda olan bu eserler konumuzun anlatılması meselesinde en önemli yardımcılarımız olacaktır.

1.7.1. Veli Beklentileri ve Karşılanma Düzeyleri

Özel Vakıf Okulları Örneği İbrahim Dikbaş (2008) tarafından yapılan bu araştırmada velilerinin özel ortaöğretim okullarını tercih etme nedenleri, bu okullardan beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyini belirtilmektedir.

Bu araştırma ile özel ortaöğretim velilerin özellikleri, özel eğitim kurumlarını algılayış biçimleri ve bu kurumlarda olmasını istedikleri durumların belirlenmesinin, bu kurumların hizmet kalitesini yükselteceği ve velilerin çocuklarının eğitimine ilişkin beklentilerinin daha etkili bir şekilde karşılanacağı umulmaktadır. Araştırmada bir evrenden örneklem alma yoluna gidilmeyerek şubesi bulunan zincir bir eğitim kurumu olan İstek Vakfı Okulları'nın İstanbul Avrupa Yakasında bulunan üç okulu araştırma grubu olarak seçilmiş ve anket bu okullarda öğrenim gören 335 öğrencinin velileri üzerinde uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçları aşağıdaki şekilde özetlenebilir: Velilerin geneli annelerden oluşmakta, tümünün yaş ortalamaları 41-50 yaş arasında ve ağırlıklı olarak üniversite eğitimlidirler. Ailelerin çocuklarını okula kayıt yaptırmadan önce okul hakkında bilgiye öncelikli olarak okulun yaptığı tanıtımdan ulaşımlardır. Velilerin yarısı kendisini çocuğun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinliklere katılan bir veli olarak tanımlamaktadır. Okullar ağırlıklı olarak veli iletişimini; tiyatro gösterileri, resim sergileri, spor müsabakaları, özel günlerin kutlanması vb. gibi çeşitli etkinlikleri düzenleyerek sağlamaktadır. İyi bir eğitim verilmesi, yabancı dil öğrenme imkânı sağlanması, öğretmen kadrosunun seçilerek alınması velilerin özel okul seçimindeki en önemli tercih nedenleri olarak ortaya çıkmıştır. Velilerin, çocukları için okuldan beklentileri içinde en yüksek düzeyde

olanlar sırasıyla okulun; çocuğun bir üst öğrenime giriş ve meslek seçimi için etkili bir yönlendirme programı uygulaması, çocuğa sorumluluk anlayışı kazandırmasıdır.

1.7.2. İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri

Selma Gökhan (2007) tarafından yapılan bu araştırmada ilköğretim okullarında uygulanan disiplin anlayışı ve velilerin uygulamalarla ilgili görüşlerini saptamayı hedeflemiştir. Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Anadolu Yakasında bulunan alt, orta, üst düzeyde sosyo-ekonomik yapıya sahip olan bölgelerde çocuğu bulunan 88 veli oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu ile elde edilmiştir. Uygulanan görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Formda yer alan toplam 8 soruya cevap aranarak, son olarak da velilerin sorular dışında görüş ve önerilerine yer verilmiştir. Yapılan araştırmanın sonuçları şöyledir: Okulda ve sınıf içerisinde disiplini sağlamak amacıyla uygulanan motivasyonu sağlama yöntemleri, cezalandırma ve ödüllendirme yöntemleri yeterli değildir. Okul kuralları belirlenirken mutlaka öğrencilerinde katılımları gerektiği, öğrencilerin sosyal ilişkilerin kuvvetlendirilmesi gerektiği, sınıf mevcutlarının mutlaka azaltılması gerektiği, iyi bir iletişim ortamının kurulması gerektiği; okullardaki rehberlik servisinin yeterli olmadığı, istenmeyen davranışların düzeltilmesinde sevecen ve sabırlı olunması gerektiği, kurallarının daha kolay uygulanabilmesi için velilerin bilgilendirilmesi ve okul-aile işbirliğine daha çok gidilmesi görüşündedirler.

1.7.3. Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyi

Yasin Özkara (1982) tarafında yapılan bu araştırmada, Konya ili merkezindeki özel ilköğretim okulları velilerinin özel ilköğretim okullarını tercih etme sebepleri, bu okullardan beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyini incelemektedir. Araştırmanın evrenini, Konya ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Konya ili merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı sekiz özel ilköğretim okulunda öğrenim gören öğrencilerin

velileri oluşturmaktadır. Örnekleme, anket formunun uygulandığı 407 ve görüşmelerin yapıldığı 16 veli alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür. 1. Velilerin geneli babalardan oluşmaktadır ve velilerin tümünün yaş ortalamaları 31-40 yaş arasındadır. 2. Velilerin büyük bir kısmı, çocuğunun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinliklere katılan velilerdir. 3. Öğretmen kadrosunun kaliteli ve seçilmiş öğretmenlerden oluşması velilerin okul seçimindeki en önemli tercih sebebidir. 4. Velilerin özel ilköğretim okullarından en önemli beklentisi, çocuklarının sorumluluk sahibi bir birey olarak yetiştirilmesidir. 5. Velilerin çocuklarını gönderdikleri okullar, veli beklentilerini tam olarak karşılayamamaktadır.

1.7.4. İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyi

Şeyda Kaya (2012) tarafından yapılan çalışmada İlköğretim 1. Kademeye devam eden öğrenci velilerinin, okuldan beklentilerini saptayarak eğitimi daha etkili hale getirmek, veli beklentilerinin net olarak anlaşılmasının sağlanması; okul-aile arasında sürekli, sağlıklı bir iletişim ve işbirliği kurulmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Araştırmanın evreni; 2009-2010 Eğitim Öğretim yılında Kocaeli ili Körfez ilçesi, ilköğretim okullarına devam eden ilköğretim 1. Kademe öğrenci velilerinin üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 8 resmi ilköğretim ve 1 özel ilköğretim okulundan 1000 veli oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölüm ve iki boyuttan oluşan bir anket uygulanmıştır. Birinci bölümde velilerin kişisel bilgileri yer almaktadır. İkinci bölüm ise iki boyuttan oluşmaktadır. Velilerle, öğretmenlerle ve yöneticilerle yapılan görüşmeler ve yapılan literatür taramasından elde edilen veriler sonucunda, 40 tane beklenti alanı belirlenmiştir. Belirlenen beklenti alanları ankete yerleştirilmiştir. Uygulanan anketle, anketin ilk boyutu olan; belirlenen beklenti alanları ile ilgili velilerin okuldan beklenti düzeyleri ile anketin ikinci boyutu olan; belirlenen beklenti alanları ile ilgili velilerin okuldan beklentilerinin karşılanma düzeyi ölçülmüştür. Uygulanan anketin geçerlik ve güvenirlik uygulaması 250 veli üzerinde yapılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda çocuklarını özel okula gönderen velilerin okuldan beklentilerinin

resmi okula gönderen velilerden daha yüksek olduğunu ve beklentilerinin karşılanma düzeylerinin resmi okula gönderen velilerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Velilerin okullardan en yüksek beklentisi öğretmenin sahip olduğu bilgiyi öğretme yeterliliğidir. Velilerin beklentilerinin en yüksek düzeyde karşılandığı madde ise öğretmenin sahip olduğu bilgileri öğretmedeki yeterliliğidir. Bu durumda velilerin en yüksek beklenti içerisine girdiği madde en yüksek düzeyde de karşılanmaktadır.

1.7.5. Türkiye’de Çocukları Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bu Beklentileri Karşılama Durumları

Zeynep Ceren (2011) Yeşilyurt tarafından yapılan bu araştırmada eğitimin ilk basamağını oluşturan okul öncesi eğitimin genel ve temel amacı; 0-6 yaş arası çocukların bakım ve korunma ihtiyaçlarını karşılamak; psikomotor, zihinsel ve sosyal-duygusal alanlarda gelişmelerini sağlamak ve ilköğretime hazırlamaktır. Yaşamın sihirli yılları olarak adlandırılan bu dönemde, çocukların gelişimini en iyi şekilde desteklemek ve potansiyellerini en üst seviyeye ulaştırmakta eğitimciler kadar ebeveynlere de önemli sorumluluklar düşmektedir. Günümüzde ebeveynler nitelikli bir okul öncesi eğitim sürecinin ayrılmaz parçası olarak kabul görmektedirler. Çocuklarının etkili bir eğitim almalarını isteyen ailelerin beklentileri bu eğitimsel çerçevede yapılandırılmalı ve kaliteli bir okul öncesi eğitim kurumu da bu beklentileri karşılayacak şekilde donanımlı olmalıdır. Ebeveynlerin beklentileri ne ölçüde karşılanırsa; ebeveynlerin okul öncesi eğitime karşı içinde buldukları tutum ve aktif aile katılımına olan motivasyonları da o ölçüde artacaktır. Bu araştırmanın amacı; ebeveynlerin okul öncesi eğitim kurumlarından beklentilerinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini ve okul öncesi eğitim kurumlarının bu beklentileri karşılayıp karşılamadığını saptamaktır. Aynı zamanda ebeveynlerin beklentilerinin yaşadıkları coğrafi bölgeye göre değişkenlik gösterip göstermediği incelenmektedir.

1.7.6. Velilerin Özel ilköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılanma Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)

Ayşe Akhan (2009) tarafından hazırlanan bu araştırmada İstanbul, Avrupa yakasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ilköğretim okulları velilerinin özel ilköğretim okullarını tercih etme sebepleri, bu okullardan beklentileri ve beklentilerinin karşılanma düzeyini incelemektedir. Tarama modeli kullanılan araştırmanın evrenini, İstanbul'un Avrupa yakasında bulunan özel okulların velileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İstanbul Avrupa yakasında bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı, basit tesadüfi yöntemle seçilmiş 10 özel okulun velileri oluşturmaktadır. Bu çerçevede anket soruları tesadüfi olarak belirlenen 320 öğrenci velisine uygulanmış ve 302 kullanılabilir nitelikte anket formu elde edilmiştir. Sonuç olarak araştırma bulgularının % 95 güven aralığında, \pm % 5 örnekleme hatası ile genellenmiştir. Araştırmanın sonuçlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Veliler istek ve beklentilerinin büyük bir çoğunluğunun gerçekleştiğini bildirmektedir.

Velilerin genelini 31-40 yaş arası lise mezunu anneler oluşturmaktadır. Velilerin büyük bir kısmı, çocuğunun okul hayatını önemseyen ve bütün etkinlikler katılan velilerdir. Velilerin özel okulları tercih etme sıralaması şöyledir:

1. Yabancı dili iyice öğrenme imkânı sağlaması
2. Sınıf mevcutlarının az olması
3. Öğretmen kadrosunun seçilerek alınması
4. Temel bilgisayar eğitiminin verilmesi
5. Tam gün çalışan sağlık görevlilerinin bulunması
6. Okulda psikolojik danışmanın olması
7. Okulun servis imkânlarının iyi olması
8. Tam gün eğitim verilmesi
9. Düzenli beslenme alışkanlığının sağlanması
10. Okulun fiziki imkanlarının zengin ve çeşitli olması

1.7.7. Velilerin Okuldan Beklentileri: Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği

Erman Akbulut (2013) tarafından yapılan araştırmada İstanbul ili, Tuzla İlçesi, Orhanlı Lisesi öğrenci velilerinin okuldan beklentilerinin karşılanma düzeyini saptamak amacıyla 2012-2013 öğretim yılında okuldaki 450 veliden 346'sı üzerinden yapılmış ve bu amaçla bir ölçek uygulanmış; ölçeklerin 8'i geçersiz sayılmış ve değerlendirmeye alınmamıştır. Veli beklentileri ölçeği (BKDÖ) ve kişisel bilgiler formu kullanılmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde kişisel bilgilere ikinci bölümde 58 beklenti ifadesine yer verilmiştir. Okulun veli beklentilerinin “yeterli” düzeyde karşılandığı tespit edilmiştir. Velilerin demografik özelliklerinin (cinsiyet, eğitim durumu, eşin eğitim durumu ve mesleği, ailenin gelir durumu, çocuk sayısı, eğitime devam eden çocuk sayısı ve çocukların öğrenim gördüğü sınıf seviyeleri) değerlendirmelerde kayda değer bir etkisi olmamıştır.

1.7.8. Velilerin Yaz Kur'an Kursları'ndan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma

Elçin Demir (2011) tarafından hazırlanan araştırmada velilerin Yaz Kur'an Kursları ile ilgili memnuniyet ve beklentileri tespit edilmeye ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı, velilerin Yaz Kur'an Kursları'ndan memnuniyet ve beklentilerini tespit etmektir. Bu memnuniyet ve beklentilerin tespitinde anket ve gözlem tekniklerinden faydalanılmıştır. Antalya İli'ne bağlı 9 ilçeden tesadüfi örneklem metodu ile seçilen cami ve Kur'an Kurslarında eğitim alan öğrencilerin velilerine ulaşılarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, araştırmanın problem cümlesi, amacı, önemi, sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan yöntem ortaya konmaya çalışılmış; ikinci bölümde, Yaz Kur'an Kursları'nın tarihsel gelişimi, yasal dayanakları, amaçları ve öğretim unsurları ile ilgili bilgiler verilmeye çalışılmış; üçüncü bölümde, ankete katılan velilerin kişisel özellikleri, Yaz Kur'an Kursları'ndan memnuniyet ve beklentileri tablolar eşliğinde verilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın son bölümünde ise, hipotezlerin doğrulanıp doğrulanmadığı kontrol edilmiş, bulgular ve yapılan benzer çalışmaların ışığında öneriler oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda, velilerin büyük çoğunluğunun Yaz Kur'an Kursları'ndan genel olarak memnun oldukları, en önemli beklentilerinin çocuklarının Kur'an-ı Kerim okumayı ve

temel dini bilgileri öğrenmeleri olduğu, memnuniyetsizliklerini bildirdikleri konular arasında ise, Yaz Kur'an Kursları'nın fiziki şartları, sınıf ortamları, teknolojik materyal kullanımının yetersizliğinin vb. ilk sıralarda yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca velilerin beklentileri ile Yaz Kur'an Kursları'nda yapılmaya çalışılan yenilikler ve düzenlemelerin birbirleri ile aynı düzlemde olduğu gözlenmiştir.

1.7.9. İlköğretim Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Dersinin Problem ve Beklentileri -İlköğretim 8. Sınıf Öğrencileri Üzerine Yapılmış Bir Çalışma

Fatih Güngör (2008) tarafından yapılan araştırmada Din eğitimi, insanın yaratılışında olan dini duygu ve yetenekleri yönlendirmek suretiyle ve genel eğitim kurallarını uygulayarak, ona dini bilgiler kazandırmak ve kazandıklarıyla istenilen davranışların ortaya çıkmasına katkıda bulunmak için yapılan etkinliklerdir.

Din eğitimi verilirken okulun imkânları, öğretmenin kullandığı metotlar ve öğretmenin şahsiyeti çocuğun dini değerleri almasında ve davranış haline getirmesinde titizlikle hareket edilmesi gereken husustur. Öğretmenin yanlış tutumu, ders kitaplarının çocuğun ilgisini çekmemesi, öğretmenin çocuğa uygun yöntemi kullanmaması, okuldaki öğretim ortamının yetersizliği, ailedeki dini değerlere ilgisizlik veya yanlış bilgi din eğitimi açısından olumsuz sonuçlar doğurabilir. Olumsuzlukların önüne geçebilmek ve istenilen hedeflere ulaşılabilmek için din eğitimi sürecinde saydığımız bu unsurlara son derece dikkat etmek gerekir. Din eğitim-öğretimi okullarda, devletin gözetim ve denetiminde, planlı olarak, pedagojik formasyon almış, alanına hâkim öğretmenler tarafından verilmelidir.

1.7.10. Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri

İLKE VE YEKDER tarafından yapılan araştırmada Ülkemizde din eğitiminin, uzun yıllar devletin ve siyasi erklerin kontrolünde şekillenmesi, birey ve toplumun din eğitimi konusundaki beklenti ve taleplerinin göz ardı edilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum en çok da toplumun istediği insan tipi ile devletin istediği insan tipi arasından büyük dehlizlerin açılmasına neden olmuştur. Devletin din eğitimine mesafeli duruşu, alanın kısır bir döngünün içine hapsolmesine, ayrıca uzun

bir dönem sürecek olan eklektik bir yapıya bürünmesine yol açmıştır. Bu duruşun alanda bıraktığı bir diğer zarar ise din öğretimi programlarında yaşanmıştır.

Bu araştırmada, kamuoyunda 4+4+4 olarak bilinen 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası'nın getirdiği önemli yeniliklerden biri olan seçmeli din derslerinin eğitimin önemli paydaşları olarak kabul edilen öğrenci, veli ve öğretmenlerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerinin neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma konusunun doğasına uygun olarak literatür taraması yapılmış ve nitel veri toplama tekniklerine başvurulmuştur. Ayrıca elde edilen verileri daha geniş bir perspektiften ve özellikle program geliştirme çalışmaları bağlamında yorumlamak amacıyla literatür taraması gerçekleştirilmiştir.

Netice olarak, din derslerinin toplumun beklentilerini önemli ölçüde gerçekleşmesini sağladığı, bu derslerde öğrenilen bilgilerin çocukların yaşamını renklendirdiği, sadece dinî bilgi düzeyinde değil, davranış olarak da kendilerini çok geliştirdikleri gözlemlenmektedir. Bununla birlikte katılımcılar, yaşamlarına anlam katmak, insani ilişkileri geliştirmek ve içinde huzurla yaşayacakları bir toplum inşa etmek için dini referans kaynağı olarak görmeleri bu araştırmanın en önemli bulgularından bir tanesidir. Araştırma kapsamında seçmeli din dersleri öğretim programlarını yapılandırma, kalite ve verimliliğini artırma ve dersin daha fazla öğrenci tarafından seçilmesini sağlamak için birtakım öneriler sunulmuştur

İKİNCİ BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DİN DERSLERİ VE PROGRAM YAPISI

2.1. Geçmişten Günümüze Din Dersleri

“Türk siyasal hayatındaki dönüşümler, din eğitimi politikaları için de dönüşümü ifade ederken söz konusu durum kendini en belirgin şekilde Öğretim Programlarında göstermektedir. 1924’ten itibaren Türkiye’de, Cumhuriyet’in devrimlerle şekil alan yeni yapısıyla 1926’yı takip eden sonraki yıllarda ise mevcut din dersleri ile birlikte dinin tamamen devletin belirlediği insan tipini yetiştirmek üzere kullanılmak istendiği görülmektedir. Siyasi erkin istediği insan tipi ve davranışlarının Anayasa ve yasalara aykırı olmaması gerekirken uygulamada, eğitim programlarının siyasi erki elinde tutan siyasi parti ya da partilerin eğitim görüşlerine göre tasarlanması, eğitimin amaçlarında değişikliğe neden olmaktadır. Böylece devletin istediği örnek vatandaş ile hükümetlerin istediği örnek vatandaş arasında ayrılıklar ve çelişkiler ortaya çıkmaktadır (Başaran ve Çınkır, 2011)”. 1926’dan sonra Din Kültürü dersinde kullanılan dilin milli ve dini değerlerle tutarlılık gösterdiği gözlenirken 1950’den sonra bu durumun tam tersi olduğu söylenebilir. Günümüze kadar da durumun aynı şekilde seyrettiğini belirtebiliriz.

2.1.1. Cumhuriyet Öncesi Dönemde Seçmeli Din Derslerine Karşılık Gelen Dersler

Bugün ki seçmeli din dersleri Cumhuriyet öncesi zaman diliminde de kendisine karşılık bulmuş olup, Seçmeli Kur’an dersi aynı adla Kur’an-ı Kerim dersine, “ulum-u diniyye isimli ders, siyer dersine ve malumat-ı diniyye” dersleri ise “temel dinî bilgiler dersine karşılık gelmektedir

Seçmeli Kur’an-ı Kerim Dersi Günümüzde lise kavramına karşılık gelen idadilerin, Müfredat Programlarında “Kur’an-ı Kerim meal tecvit (Tecvitli Kur’an Kerim)” ve “ulum-u diniyye” dersleri bulunmaktadır. Bu ders ilk iki sene içerisinde haftalık 2’şer, üçüncü sınıfta ise haftalık 1’er ders saati olarak okutulmuştur.

Temel dinî bilgiler dersinin karşılığı olan gelen Ulum-u Diniyye dersi, geçmişte 5 senelik idadilerin ilk üç yılında haftalık 2’şer; 4 ve 5. Sınıflarda ise haftalık 1’er ders saati olarak okutulmuştur. Programın içeriği dikkate alındığında ise İslam’da inanç ve ibadet kavramları “akaid ve fıkıh” adı altında verilmiştir. Hazırlanan Bu müfredat programında, günümüz ortaokulları ve liselerinde verilen seçmeli temel dinî bilgiler derslerinden daha geniş içerikli olduğu görülmektedir.

“Bugün 4+4+4 şeklinde düzenlenen zorunlu Eğitim Yasası ile birlikte müfredata eklenen seçmeli Kur’an-ı Kerim Dersi içeriğinin belirli kısımlarının (Kur’an-ı Kerim’in meali ve anlamı) 1922’deki Programda da benzer şekilde yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle 1922’de verilmek istenen temel amacın Kur’an-ı Kerim’in mesajının öğrencilere aktarılması olduğudur. Seçmeli Kur’an-ı Kerim Dersinde göze çarpan bu yaklaşım seçmeli siyer dersinde de kendini göstermektedir. Peygamberimizin hayatının çeşitli evrelere (Peygamberlik öncesi-Peygamberlik sonrası vb.) ayrılıp birden fazla eğitim-öğretim dönemine yayıldığı görülmekte olup amacın sadece tarihi bir nakil olmadığı gözden kaçmamaktadır. Dersin sunumunda peygamberimizin üstün ahlakının öğrencilerin kalplerinde derin hisler bırakacak şekilde olması gerekmektedir. Programda ayrıca Hz. Peygamber’in hayatında geçen olayları birbiriyle ilişkilendirmeleri, olayların sebeplerini açıklamaları, bunların ilişkili olduğu hükümlerin ve Hz. Peygamber’in ahlakının mümkün olduğu kadar izah edilmesine özen gösterilmesi gerekmektedir.

2.1.2. 1924-1948 Yılları Arasında Din Dersleri

“1924’te hazırlanan ilk Mektep Müfredat Programı, 1926, 1936 ve 1948 yıllarında yeniden yapılandırılmış; ancak yapılandırma sürecinde Din Dersleri Müfredat Programlarından çıkarılmıştır. Söz konusu programların yapısı, bugünkü eğitim programlarından uzak olup müfredat yani dersler ve konular listesi içerecek şekilde hazırlanmıştır. Bir başka ifadeyle bu dönemde hazırlanan ders müfredatları, eğitim kurumlarının okutacakları derslerin isimlerini ve haftalık ders saatlerini içeren listeleri ifade etmektedir (Varış, 1996).” “1924’de haftada iki saat “Kur’an-ı Kerim ve Din Bilgisi” dersi olarak belirlendi. Bununla birlikte “musahabat-ı ahlakıyye ve malumat-ı vataniyye” isimli bir ders de programda yer almaktadır. Kur’an-ı Kerim adıyla verilen dersin amacının

öğrencilerin kurallarına uygun güzel Kuran okuma becerilerini geliştirmek olduğu göze çarpmaktadır. Dinî bilgiler kapsamında ise iki ana konu vardır: Bunlardan ilki Hz. Peygamber'in hayatını ele alan konular diğeri ise İslam'ın şartları ve iman edilmesi ile ilgili konulardır. 1924'te yayınlanan programın milliyetçi olmadığı ancak Musabahatı Ahlakiye dersinin bu görüşlerle desteklendiğini söyleyebiliriz. Bu süreç 1926-1927 yıllarındaki ilk mektepler programında başlamıştır. 1924'te 1. sınıflar hariç diğer sınıflarda 2'şer saat okutulan Kur'an dersi 1927 yılında 3,4 ve 5. sınıflarda 1'er saat olarak okutulmuştur. 1929 yılında ilkokullarda yeniden yapılandırılan müfredat programlarındaki din derslerinin okutulacağı fakat sınava tabi tutulmayacakları belirtilmiştir. 28. 10. 1930'da ise din dersi sadece velilerin isteğine bırakılmış ve haftada yarım saat konferans şeklinde verilmesi tasarlanmıştır.

1924'de hazırlanan "Orta Mektep Müfredat Programı" ise liselerin 1. devre programlarında 1 ve 2. sınıflar için haftada birer saatlik "din dersleri" adıyla bir ders yer almıştır (Orta Mektep ve Lise Müfredat Programları: 1924). 1924 Orta Mektep Müfredat Programında haftada bir ders saati okutulan "din dersi"nin 1. sınıftaki konu içeriği İslam'ın şartları adı altında abdest, namaz, oruç, hac, zekât ve fitır sadakası ve bunların keyfiyetleri, farzları, vacipleri, sünnetleri, mendupları ve mekruhları konu olarak işlenmektedir. İkinci sınıfta ise Hz. Peygamber'in hayatıdır. 1927'de ise bu din dersleri kaldırılmıştır.

Cumhuriyet Döneminde ilk Lise Programı 1924'te hazırlanmıştır; fakat hazırlanan Lise Müfredat Programında din dersi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Arapça ve Farsça dersleri 1931 yılına kadar Programlardaki yerini koruyabilmişlerdir. Bu tarihten sonra bu dersler de program dışı bırakılmıştır.

2.1.3. 1948-1980 Yılları Arasında Din Dersleri

1 Şubat 1949 tarih ve 70/54-26 sayılı MEB tarafından yayımlanan bir genelgeyle 20 yıl aradan sonra din dersleri yeniden ilkokulların 4 ve 5. Sınıflar müfredatında yerini almıştır. 7 Kasım 1950 tarih ve 2949 sayılı Bakanlar Kurulu genelgesiyle de dersin okullardaki öğretimi yeniden yapılandırılmıştır. Din dersinin velilerin isteği ile seçilmesi hususunda değişiklik yapılarak isteyen velilerin dilekçe vermesi yerine din dersini istemeyen velilerin dilekçe vermesi şeklinde düzenleme

yapılmıştır. Derse girecek öğretmenler içinde istekli öğretmenlere öncelik tanınmış olup eğer öğretmen açığı kapanmazsa en yaşlı öğretmenin derse girmesi uygun görülmüştür. 1956 Ortaokul Din Dersi Programlarına bakıldığında 1 ve 2. sınıflarına isteğe bağlı olarak haftada bir saat din dersi konmuş olup derslerin isteğe bağlı olduğu ancak çocuklarının bu derslere girmesini istemeyerek muaf tutulmalarını isteyen ailelerin ders yılı başında okul idaresine dilekçe ile başvurmaları gerektiği belirtilmiştir. Ve dersin işleniş biçiminde haftalık ders programındaki serbest çalışma saatlerinden bir tanesinin din derslerine tahsis edilmesi sağlanmış; din derslerinin, bu derslere devam eden öğrenciler için mecburi sayılarak sınıf geçmede etkili olacağı ifade edilmiş olup daha sonra ortaokul 3. sınıf ile lise dengi okulların 3. sınıflarında isteğe bağlı din dersleri 1'er saat olarak eklenmiştir. Ders kitapları basılı olmadığı içinde daha önce kullanılan kitapların kullanılması tavsiye edilmiştir.

“Programın içeriği incelendiğinde ortaokul 1. sınıfta Allah sevgisi, peygamberler ve Hz. Peygamber’in hayatı ve İslam’ın doğuşu, iman esasları, İslam’ın şartları ve İslam ahlakı konuları bulunmaktadır (Bkz. Rona ve Aksan,1966). Ortaokul 2. sınıfta da İslam inanç öğretisi (ayrıntılı olarak), bazı dinî kavramlar (farz, vacib vb.) ile Türklerin farklı alanlarda İslam dinine olan hizmet ve katkıları ile İslam ahlakı konuları ele alınmaktadır (Bkz. Rona ve Aksan,1968). Bu programlarda dikkat çeken başlıca husus ortaokul 1. sınıfta İslam ahlakı kapsamında bahsi geçen “millet, devlet, yurt sevgisi, millete ve devlete karşı görevlerimiz, yurt savunması, şehitlik ve gazilik” gibi konuların 1982 sonrası hazırlanan tüm Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programlarında da yer almasıdır. Son olarak 2010’da yapılandırılan İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programının (İDKABÖP) “din ve kültür” öğrenme alanında da benzer konulara yer verilmiştir.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

“1968 İlkokul Din Dersi Müfredat Programı ise 1949’da ilkokullara konan ancak 1956’da hazırlanan İlkokul Müfredat Programına dâhil edilen “din bilgisi” dersinin kısmi değişiklikle yapılandırılmış hâlidir. 1968’de Müfredat Programında yer alan Din Bilgisi Dersi Programı hem önceki Programlarla benzerlik göstermesi hem de uzun bir süre kullanılması sebebiyle önemlidir. Ayrıca Program içeriğinin dikkat çeken önemli bir özelliği de daha sonra hazırlanan hatta günümüzdeki 4 ve 5.

sınıflarda okutulmakta olan DKAB Dersi Öğretim Programına örneklik teşkil etmesidir.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

“1967’de Talim Terbiye Dairesi 23 Ekim 1967 tarihli kararıyla lise ve dengi okulların 1. ve 2. sınıflarında haftada birer saat Din Bilgisi dersi konmuştur. Dersin amacı ise “Millî birlik ruhu içinde, anayasanın laiklik prensibine ve isteğe bağlılık şartına uygun olmak üzere öğrencilere ilk ve ortaokullarda edinmiş oldukları bilgilere dayanarak bir manevi âlemin varlığını kavratmak, maddi ve manevi değerler arasında sıkı bir bağlılık bulunduğu, bunların birbiri ile çelişmediğine dikkatleri çekmek” şeklinde belirlenmiştir.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

Lise Din Bilgisi Programı, önceki Programlarda olduğu gibi klasik müfredat programı mantığı ile hazırlanmış olup öğrenilecek konular belirli başlıklar altında sıralanmıştır. Programda herhangi bir öğrenme alanı veya kazanımlar bulunmamaktadır. Lise 1. sınıfta din başlığı altında İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak öğretisi ele alınmıştır. Lise 2. sınıf Programında ise ilk önce Hz. Muhammed ve Kur’an-ı Kerim ile ilgili temel konular daha sonra ise evrensel bir din olarak İslam dininin özellikleri yer almıştır (Altaş, 2012).

1974’te Temel Eğitim ve Ortaöğretimde Ahlak Dersleri Programı hazırlanmıştır. Buna göre ilkokul 4. sınıftan lise 2. sınıfa kadar tüm öğrenme kademeleri için zorunlu “ahlak” dersi konmuştur. Bu Programlarda millî, ahlaki ilkelerin ön plana çıkarıldığını, böylece millî ahlak öğretiminin hedeflendiğini söyleyebiliriz (Kesgin, 2011). 22 Temmuz 1974 tarih ve 1789 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayımlanan söz konusu Program incelendiğinde bu Programın öğrencilerin ahlaki gelişimlerine katkı sağlayacak prensipleri örnekler yoluyla öğretiminden ziyade, ahlak konusunun akademik bir yapıda ve teorik düzeyde ele alındığı ve de evrensel birtakım ahlaki ilkeleri içerdiği görülmektedir. (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

2.1.4. 1980 Sonrası Din Dersleri

“12 Eylül 1980’den sonra din eğitimine özel bir görev yüklenmiş ve daha önce okullarda isteğe bağlı olarak okutulan din dersleri ile zorunlu olarak okutulan ahlak dersleri birleştirilerek “din kültürü ve ahlak bilgisi” adıyla ilkokul 4. sınıftan lise son sınıfa kadar zorunlu olarak okutulmasına karar verilmiş ve DKAB dersinin mevcut durumu Anayasa’nın 24. maddesiyle garanti altına alınmıştır. İlk olarak MEB 08. 12. 1981 tarih ve 213 sayılı kararı ile “Temel Eğitim ve Ortaöğretim Din Bilgisi” Ders Programlarını hazırlamıştır. Ancak MEB Talim ve Terbiye Kurulu 18. 02. 1982 tarih ve 30 sayılı kararıyla mevcut din bilgisi ve ahlak derslerinin, “din ve ahlak bilgisi” dersi adı ile bir Program bütünlüğü içinde birleştirilmesine karar vererek yeni bir Program hazırlanmıştır.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

1982’de yayımlanan Programda din ve ahlak öğretiminin genel amacı “Temel eğitimde ve ortaöğretimde öğrenciye, Türk Millî Eğitim politikası doğrultusunda, genel amaçlara, ilkelere ve Atatürk’ün laiklik ilkesine uygun, din, İslâm dini ve ahlak bilgisi ile ilgili yeterli temel bilgi kazandırmak; böylece Atatürkçülüğün, millî birlik ve beraberliğin, insan sevgisinin dinî ve ahlaki yönden pekiştirilmesini sağlamak, iyi ahlaklı ve faziletli insanlar yetiştirmektir” şeklinde belirlenmiştir (TVODVAÖ, 1982). Bu Programda dikkat çeken önemli bir husus “Namaz sure ve duaları eski harflerle okutulmayacak ve yazdırılmayacaktır (Madde 25)” maddesidir. Programda dikkat edilmesi gereken bir husus da ders konuları bağlamında kullanılacak Kur’an meali, hadis ve ilmihal gibi materyallerin yalnız MEB’in uygun gördüğü yayınlar içinden seçilmesi ve kullanılmasıdır. Öğretmenlerin verecek oldukları ödevler dahi, ancak bu kaynaklar temel alınarak hazırlanacaktır (TVODVAÖ, 1982). 1987 yılında Atatürk ve Laiklik ile ilgili konuların içeriği genişletilerek program yeniden güncellenmiştir.

2.1.5. 2000 Sonrası Din Dersleri

2000 yılında yeniden yapılandırılan program “Gelişen yeni pedagojik anlayışlar ve değişen ihtiyaçlar bağlamında 2005’te yeniden yapılandırılma yoluna gidilmiştir. 2010’da ise hem ilköğretim hem de ortaöğretim programlarında kısmi

değişiklikler yapılarak 2011-2012 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konmuştur. DKAB Dersi Öğretim Programlarının yapısal özellikleri incelendiğinde, eğitimsel, din bilimsel ve kavramsal yaklaşımların temel alınarak tasarlandığı görülür. Eğitimsel yaklaşım bağlamında DKAB Öğretim Programında yapılandırmacı yaklaşım, çoklu zekâ, öğrenci merkezli öğrenme gibi yaklaşımlar dikkate alınmıştır. Bu yaklaşımlar yoluyla öğrencinin öğrenme-öğretme sürecinde aktifliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Din bilimsel yaklaşım bağlamında ise öğretim programı tasarlanırken öğrenilen bilginin değeri ön plana çıkartılarak gerek İslam dini gerekse diğer dinler hakkında bilimsel ve araştırmaya dayalı bilgiler ön planda tutulmuş, dinlerin asıl kaynaklarında yer almayan bilgilerden uzak durulmuştur Kavramsal yaklaşım bağlamında ise DKAB dersi ile ilgili kavramların ve ilişkilerin geliştirilmesi hedeflenmiştir (İDKABÖP, 2010). Yukarıda belirttiğimiz yaklaşımlar bağlamında İlköğretim DKAB Öğretim Programı “inanç, ibadet, Hz. Muhammed, Kur’an ve yorumu, ahlak, din ve kültür” olmak üzere altı öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır (İDKABÖP, 2010). Ortaöğretim DKAB Öğretim Programı da “inanç, ibadet, Hz. Muhammed, vahiy ve akıl, ahlak ve değerler, din ve laiklik ve din kültürü ve medeniyet” olmak üzere altı öğrenme alanı üzerine yapılandırılmıştır. DKAB Öğretim Programı hakkında söylenilmesi gereken bir başka husus da bu Programların mezhepler üstü bir yaklaşım göz önüne alınarak hazırlanan doktrin merkezli ya da mezhep merkezli bir din öğretimine dönüşmemesine büyük özen gösterilmiş olmasıdır.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013) Programda İslam diniyle birlikte günümüzde yaygın olarak inanılan Yahudilik, Hristiyanlık, Budizm, Hinduizm, Taoizm ve Şintoizm dinlerinin inanç öğretilerine yer verildiği gibi ülkemizde önemli sayıda temsilcisi olan Aleviliğin de Programda yer alması önemli bir gelişmedir.

2.1.6. 4+4+4 Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri

“11. 04. 2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmî gazete yayımlanarak yürürlüğe giren 6287 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile Ortaokul ve liselerde, Kur’ân-ı Kerim ve Hz. Muhammed’in hayatı ve temel dinî bilgiler dersleri isteğe bağlı seçmeli ders olarak

okutulur. “Bunun neticesinde liselerin 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında da haftada iki saat olarak söz konusu dersler seçilebilmektedir. 2012-2013 öğretim yılının hemen başında eğitim-öğretim programına konulan bu dersler, öğrencilerin tercihlerine göre okullarda açılmıştır. Ancak seçmeli derslerin okullarda açılmasında öğrenci tercihleri yanında okullardaki derslik ve din dersi öğretmeni yetersizliği de önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeterli dersliği ve öğretmeni olmayan okul idareleri öğrencilerin taleplerine en uygun karşılığı verebilmek için bazı dersleri bir araya getirerek paket program uygulamışlardır.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013) “Millî Eğitim Bakanlığının 2012-2013 eğitim-öğretim yılı itibarıyla seçmeli derslerle ilgili istatistiksel verileri incelendiğinde, öğrenci ve ailelerinin seçmeli din derslerine yakın ilgi gösterdiği ve ciddi oranda bu derslerin öğrenciler tarafından seçildiği gözlenmektedir. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ortaokulların 5. sınıfına 1. 193. 993 öğrenci kayıt yaptırmış, bu öğrencilerden 647. 349’u Kur’an-ı Kerim, 426. 836’sı Hz. Muhammed’in hayatı ve 212.134’ü temel dinî bilgiler dersini seçmiştir. Seçmeli din derslerinin diğer dersler arasındaki seçilme sıklığı incelendiğinde Kur’an-ı Kerim dersi 3., Hz. Muhammed’in hayatı 4. ve temel dinî bilgiler dersi 9. sırada yer almaktadır. Ayrıca aynı öğretim yılında liselerin 9. sınıfına 1.318.260 kayıt yaptırmış bu öğrencilerden 573.362’si Hz. Muhammed’in hayatı’nı, 431.610’u temel dinî bilgiler dersini ve 385.101’i Kur’an-ı Kerim dersini seçmiştir. Seçmeli din derslerinin diğer dersler arasındaki seçilme sıklığı incelendiğinde Hz. Muhammed’in hayatı 1., temel dinî bilgiler 3. ve Kur’an-ı Kerim dersi ise 5. sırada yer almıştır. Ortaya çıkan bu rakamlar öğrenci ve ailelerinin seçmeli din derslerine gerekli önemi verdiğini göstermektedir.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

2.2. Seçmeli Din Derslerinin Program Yapısı

“Seçmeli din dersleri 11. 04. 2012 tarihinde yasalaşan 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Yasası doğrultusunda öğretim programlarına dâhil edilme ve 14. 08. 2012’de bu derslere ait çizelgelerin hazırlanmasının ardından aynı yıl (2012-2013 eğitim-öğretim yılında) okutulmaya başlamıştır. Bu kadar kısa bir süre içerisinde hazırlanan öğretim programları için doğru bir ihtiyaç saptamasının yapılması elbette mümkün

olmamıştır. Bu nedenle seçmeli din derslerinin kazanımları, toplum ve bireylerin ihtiyaçlarından çok, merkezî yönetim ve bu yönetimin oluşturduğu program geliştirme komisyonlarınca hazırlanmıştır.” (Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri, İlke ve Yekder, 2013).

2.2.1. Seçmeli Din Derslerinin Amaç ve Kazanımları

2.2.1.1. Kur’an-ı Kerim Dersi

“Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersleri, ortaokullar ve imam hatip ortaokulları (5-8. sınıflar) ile liselerde haftada 2’şer saat olarak okutulmaktadır

Kur’an-ı Kerim Dersinin genel amaçlarında şu şekilde ifade edilebilir:

1. Öğrencilerin Kur’an-ı Kerim’in hayatımızdaki yerini fark etmeleri,
2. Öğrencilerin Kur’an-ı Kerim’i doğru ve güzel okumaları,
3. Öğrencilerin bazı sure ve ayetleri kurallarına uygun olarak ezberlemeleri,
4. Öğrencilerin Kur’an-ı Kerim’in içeriği hakkında bilgi sahibi olmaları,
5. Öğrencilerin Kur’an-ı Kerim’i severek ve isteyerek okuma, anlama ve ezberlemeleri amaçlanmaktadır.

“5-8. sınıflar Kur’an-ı Kerim Dersi Öğretim Programının “Kur’an-ı Kerim ve mesajı” öğrenme alanında 25 ve Kur’an-ı Kerim’i okuma ve ezberleme” öğrenme alanında 32 olmak üzere toplam 57 kazanımı bulunmaktadır. Ortaöğretim Kur’an-ı Kerim Dersi Öğretim Programının Kur’an-ı “Kerim ve mesajı” öğrenme alanında 33 ve Kur’an-ı Kerim’i okuma ve ezberleme” öğrenme alanında 32 olmak üzere toplamda 65 kazanımı bulunmaktadır.” (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaokul-İmam Hatip Ortaokulu Kur’an-ı Kerim Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2012)

2.2.1.2. Hz. Muhammed’in Hayatı Dersi

Hz. Peygamber’in hayatını hem onun söz ve davranışlarını hem de hayatta şekil almış görünümelerini tematik olarak ele almakta; ancak bazı hadiselerin anlatımında da gerekli olan tarihî süreç hakkında bilgi vermektedir.

Hız. Muhammed'in Hayatı Dersinin genel amaçlarında Őu Şekilde ifade edilebilir;

1. Hız. Muhammed'in hayatını ana temalarıyla tanımaları,
2. İslam dininin doğru anlaşılmasında Hız. Muhammed'e olan ihtiyacı fark etmeleri,
3. Hız. Muhammed'in İslam'ı yaşamada örnek olduğunu kavramaları,
4. Hız. Muhammed'in hayatını bütüncül bir yaklaşımla öğrenmeleri amaçlanmaktadır.

“Ortaokul ve İHO Hız. Muhammed'in Hayatı Öğretim Programındaki her bir sınıftaki altı ünitenin kazanımları incelendiğinde 5. sınıfta 35,6. sınıfta 33,7. sınıfta 31 ve 8. sınıfta 27 kazanım olduğu görülmektedir. Ortaöğretim Hız. Muhammed'in hayatı dersinin 9. sınıfta 27,10. sınıfta 31,11. sınıfta 31 ve 12. sınıfta 33 kazanımı bulunmaktadır.” (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaokul ve İmam-Hatip Ortaokulu Hız. Muhammed'in Hayatı Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2012)

2.2.1.3. Temel Dinî Bilgiler Dersi

Öğretim Programı, Temel dinî bilgiler dersini, İslam dininin temel kaynakları olan Kur'an ve sünnetten İslam dininin esaslarının doğru öğrenilmesi için gerekli bilgileri içeren bir ders olarak tanımlamaktadır. Öğrencilerin din hakkında genel bilgiler edinmeleri yanında uygulama ile ilgili eksikliklerini tamamlamalarını hedefleyen temel dinî bilgiler dersi, bu yönüyle din öğretimi yanında din eğitimini esas alan bir ders olarak görülebilir

Temel Dinî Bilgiler Dersinin genel amaçlarında Őu Şekilde ifade edilebilir;

1. Temel özellikleri ile İslam'ın evrene ve hayata bakışı hakkında bilgi sahibi olmaları,
2. İslam'ın temel iman esaslarını kavramaları,
3. İslam'ın temel ibadetleri ve bunların uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları,
4. Temel ahlak konuları ve toplumsal sorumlulukları bilmeleri,
5. Toplumu oluşturan ve devamını sağlayan temel ilkeleri öğrenmeleri amaçlanmaktadır.

“Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I-II) Öğretim Programları öğrenme alanlarına göre kurgulanmamıştır. Program ünite konularına göre yapılandırılmıştır. Ortaokul temel dinî bilgiler (İslam I)’in 42; ortaokul temel dinî bilgiler (İslam II)’in ise 43 kazanımı vardır. Toplamdaki kazanım sayısı ise 85’tir.” (Millî Eğitim Bakanlığı Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2012)

2.2.2. Seçmeli Din Derslerinin İçerikleri

Program geliştirme süreçlerinin ikincisi kazanımlara uygun içerik ve etkinliklerin düzenlenmesidir. İçerik, hedef davranışları kazandıracak biçimde ünite ve konuların düzenlenmesi olarak tanımlanabilir. Dikkat edilmesi gereken nokta, içeriğin kazanımlar için bir araç olduğudur. Çünkü kazanımlar belirlenir, daha sonra bu kazanımların kazandırılmasına yardımcı olacak şekilde içerik düzenlenir (Sönmez,2007).

2.2.2.1. Kur’an-ı Kerim Dersi

“Ortaokul ve İHO ile Ortaöğretim Kur’an-ı Kerim Dersi Öğretim Programının iki temel öğrenme alanı bulunmaktadır. Bunlar; “Kur’an-ı Kerim ve mesajı” ve “Kur’an’ı okuma ve ezberleme”dir. Bu bağlamda Kur’an-ı Kerim Öğretim Programları, bu iki öğrenme alanı ve bu öğrenme alanlarını oluşturan ünite ve alt konulara göre tasarlanmıştır.

Aşağıda verilen tablolar Ortaokul ve İHO ile Ortaöğretim Kur’an-ı Kerim Dersi Öğretim Programlarını göstermektedir.

Tablo 2.1: Ortaokul ve İHO Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı

ÖĞRENME ALANLARI	5. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	6. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	7. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	8. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM
Kur'an-ı Kerim ve Mesajı	I. Kur'an-ı Kerim'i öğreniyoruz II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Kur'an-ı Kerim'i güzel okuma II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Kur'an-ı Kerimin İslam dinindeki yeri ve önemi II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Kur'an-ı Kerimin temel konuları II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum
Kur'an-ı Kerimi okuma ve ezberleme	5. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYA GİRİŞ	6. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA	7. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA	8. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA
	I. Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğreniyoruz II. Okunacak sure ve ayetler III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları

Kaynak: Ortaokul - İmam Hatip Ortaokulu Kur'an-ı Kerim Dersi (5-8. sınıflar) Öğretim Programı [OİKKDÖP], (2012a: 6-8).

Tablo 2.2: Ortaöğretim Kur'an-ı Kerim Dersi Öğretim Programı

ÖĞRENME ALANLARI	8. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	9. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	10. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM	11. SINIF 1. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ TANIYALIM
Kur'an-ı Kerim ve Mesajı	I. Kur'an-ı Kerim'in özellikleri II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Mekki ve Medeni Surelerin Temel Özellikleri II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Kur'an-ı Kerim'in Anlaşılması II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum	I. Kur'an-ı Anlayarak Okuma II. Kur'an'ın mesajını anlıyorum
Kur'an-ı Kerim'i okuma ve ezberleme	9. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYA GİRİŞ	10. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA	11. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA	12. SINIF 2. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM'İ GÜZEL OKUMA
	I. Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğreniyoruz II. Okunacak sure ve ayetler III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları	I. Okunacak sure ve ayetler II. Tecvit bilgisi III. Ezberlenecek dualar, sureler ve anlamları

Kaynak: Ortaöğretim Kur'an-ı Kerim Dersi (9-12. sınıflar) Öğretim Programı [OKKDÖP], (2012e: 6-8).

Tablo 2.3: Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Hz. Muhammed'in Hayatı Öğretim Programı

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTELER			
	5. SINIF	6. SINIF	7. SINIF	8. SINIF
Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesi	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım
Günlük Hayatta Hz. Muhammed	Temizlik	Beslenme	Giyim Kuşam	Eğlence ve Spor
En Güzel Örnek	Hz. Muhammed'in Ahlakı	Hz. Muhammed'in İnancı	Hz. Muhammed'in İbadetleri	Hz. Muhammed'in Duaları
Sosyal Hayatta Hz. Muhammed	Hz. Muhammed ve Çocuk	Hz. Muhammed ve Çevre	Komşuluk	İnsan Hakları ve Adalet
Hz. Muhammed ve Aile	Çocuğun Görevleri	Ailede Sevgi ve Saygı	Akrabalarla İletişim	Anne-Babanın Görevleri
Hz. Muhammed ve Toplumsal İletişim	Herkesin Dostu ve Kardeşi Hz. Muhammed	İletişim Dili	Sosyal İletişim	İnsani İlişkileri Güçlendirme

Kaynak: Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı (5-8. sınıflar), (2012c; 8).

Tablo 2.4: Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı

ÖĞRENME ALANI	ÜNİTELER			
	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesi	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım	Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesini Hatırlayalım
Günlük Hayatta Hz. Muhammed	Estetik	Sağlık	Ekonomik Hayat	Bilgi ve Değişim
En Güzel Örnek	Haya ve İffet	Denge	Dünya ve Ahiret Algısı	Sevgi ve Merhamet
Sosyal Hayatta Hz. Muhammed	Eşitlik	Özgürlük	Toplumsal Barış	Toplumsal Paylaşım
Hz. Muhammed ve Aile	Ailesizlere Aile	Kadın ve Erkeğe Bakış	Ailede Eşlerin Görevleri	Evlilik
Hz. Muhammed ve Toplumsal İletişim	İstişare	Yönetim Anlayışı	Birlikte Yaşama Kültürü	Uluslararası İlişkiler

Kaynak: Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi Öğretim Programı, (2012d: 8).

Tablo 2.5: Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I-II) Öğretim Programı

Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I)			Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam II)		
Üniteler	Kazanım Sayıları	Ders Saati	Üniteler	Kazanım Sayıları	Ders Saati
1. İslam'a Giriş	9	14	I. İmam Esasları	16	20
2. İslam'a Göre Yaratılış	7	10	2. İslam'da İbadetler	10	18
3. İmanın Şartları	6	12	3. Günlük Hayatta İslami Kurallar	4	10
4. İslam'ın Beslemeli	5	12	4. Toplumun Temeli: Aile	5	8
5. İslam'a Göre İyilik	8	12	5. İslam'a Göre Toplum Bilinci	4	8
6. İslam'a Göre Sorumluluklarımız	7	12	6. İnsanın Ruhsal Yönü	4	8
TOPLAM	42	72	TOPLAM	43	72

Kaynak: Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi Öğretim Programı [OOTDBÖP], (2012b: 4).

Tablo 2.6: Ortaöğretim TDB (İslam I-II) Öğretim Programı

Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I)			Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam II)		
Üniteler	Kazanım Sayıları	Ders Saati	Üniteler	Kazanım Sayıları	Ders Saati
1. İslam Tasavvuru	9	10	1. Temel Dokunulmazlıklar	8	14
2. İslam'ın Temel Kaynakları	6	8	2. Aile Hayatı	5	12
3. İslam İnanç Sistemi	16	20	3. İslam'a Göre Yaşam Olayları	7	12
4. İbadet Hayatı	10	14	4. Toplumsal Değerler	4	10
5. Temel Sorumluluk Alanları	7	12	5. İslam, Hayat ve Bilim	6	12
6. İslam'da Helaller ve Haramlar	4	8	6. İslam ve Manevi Hayat	4	12
TOPLAM	52	72	TOPLAM	34	72

Kaynak: Ortaöğretim Temel Dinî Bilgiler (İslam I-II) Öğretim Programı [ÖÖTDBÖP], (2012f: 5).

2.2.2.2. Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi

Hz. Muhammed'in hayatının anlatıldığı DKAB Programları incelendiğinde, programların içeriklerinin kronolojik bir bakış açısıyla ve tarihteki önemli olgu ve olaylara göre düzenlendiği görülür. Yeni bir bakışla Hz. Muhammed'in Hayatı Öğretim Programında köklü bir değişiklik yapılarak tematik yaklaşım esasına göre program tasarımı oluşturulmuştur.

2.2.2.3. Temel Dinî Bilgiler Ders

“Ortaokul Temel Dinî Bilgiler (İslam, I-II) Öğretim Programında öğrenme alanları bulunmamaktadır. Dersin Öğretim Programı doğrudan ünitelerden oluşturulmuştur. Ortaokul ve ortaöğretim temel dinî bilgiler (İslam I ve II)'in her birinde 6 ünite bulunmaktadır. Hz. Muhammed'in hayatı öğretim programının içeriğinde olduğu gibi ortaokul ve ortaöğretim temel dinî bilgiler (İslam I-II)'deki inanç, ibadet ve ahlaka yönelik bir kısım konuların İlk ve Ortaöğretim DKAB Programlarıyla örtüştüğü gözükmektedir.

2.2.3. Seçmeli Din Derslerinin Öğrenme-Öğretme Süreçleri

Öğrenme-öğretme süreci, program geliştirmenin süreç boyutunu oluşturur. Bu süreçte ders konusu ve kazanımları için uygun öğretim yöntem ve teknikleri ile ders araç-gereçleri doğru bir şekilde tespit edilir (Küçükahmet, 2001). Ayrıca öğrenciler, kazanımları elde etmeye yönelik öğrenme etkinliklerinde bulunurken hangi öğrenme etkinliklerinin ne zaman, nerede, nasıl, ne kadar süre ile ve hangi nitelikte olacağını da iyi bir şekilde belirlenmesi son derece önemlidir (Özbek, 2007). Seçmeli Din Derslerinin Öğretim Programlarında öğrenme-öğretme süreci gibi bir başlık bulunmamaktadır. Fakat seçmeli din dersi öğretim programlarının her birinde aynı olan “Programın Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar” ile Program içerisinde yer alan “Açıklamalar” kısmında bulunan bazı hususlar, öğrenme-öğretme sürecine dair bilgiler ihtiva etmektedir. Programın Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar kısmında her bir ünite için kullanılacak süre ve ünitelerin işleniş sırasının programda belirlenmiştir. Programda öğrenci seviyesine ve çevre

şartlarına göre öğretmenlerin planlama yapabileceklerinin belirtilmesi, programın olumlu yönlerinden biridir. Bu hem öğrencilerin hazır bulunuşluklarının hem de fiziki ortamın niteliğinin program tarafından dikkate alındığını göstermektedir. Öğrenme-öğretme süreci bağlamında ilke ve açıklamalarda yer alan önemli bir diğer husus da öğrenme-öğretme etkinliklerindeki kazanımları edinmeye uygun görsel, işitsel ve basılı materyallerden yararlanılabileceğine dikkat çekilmesidir. Programda öğrenme-öğretme süreci açısından önemli olan bir başka husus da öğrenme öğretme etkinliklerinin, öğrenci merkezli öğrenme ve öğretme yöntem, teknik ve stratejilerinin kullanılabileceğini ifade etmesidir. Programın Uygulanmasına İlişkin İlke ve Açıklamalar kısmında yer alan bir diğer konu da öğrenme-öğretme sürecinde konuların öğrencilere kolaylaştırılarak ve sevdilerek öğretilmesinin önerilmesidir.

2.2.4. Seçmeli Din Derslerinde Değerlendirme

Değerlendirme öğretim programlarının öğelerinin sonucudur. Değerlendirme eğitim hedeflerinin gerçekleşme derecesini tayin etme (Ertürk, 1997), bir başka ifadeyle öğrencilerin önceden belirlenen amaçlara ne kadar yaklaştıklarını belirleme sürecidir (Küçükahmet, 2001). Seçmeli Din Derslerinin Öğretim Programlarında ölçme ve değerlendirme bölümü bulunmaktadır. Ölçme ve değerlendirme bölümü tüm programlarda aynı içeriğe sahiptir. Bu bölümde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreci hazırlarken temel bazı ilkelerden hareket etmeleri istenmektedir. Bu temel ilkeler, amaç ve kazanımlarla uyumlu olma, öğrenme-öğretme süreciyle bütünlük (süreci değerlendirme), ölçme araçları arasında çeşitlilik, kendini değerlendirme, bireysel farklılıklardır. Ortaokul ve ortaöğretim seçmeli din derslerinde ölçme ve değerlendirmeye yönelik açıklamalar olmakla birlikte seçmeli din derslerini alan ortaokul öğrencileri için ölçme ve değerlendirme yapılmamıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada; mevcut durum olduğu gibi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle tarama modelinde yürütülmüş bir nicel çalışma olmuştur. Çalışmamızda ki ankette yer alan sorular velilerle görüşülerek hazırlanmıştır.

3.1.1. Araştırma Çalışmamızın Evreni ve Örneklemi

Araştırmamızın evrenini Afyonkarahisar İli'nde 2012-2013 yılında İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Ertuğrulgazi Ortaokulu 255 öğrenci velisinden oluşturmaktadır. Araştırmamızda rastgele örneklem tekniği kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemine ise, %95 güvenirlilik aralığında 155 öğrenci oluşturmaktadır. (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>). Anket uygulaması 2012-2013 Eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. 220 kişiye ulaştırılan anketlerden geri dönen anket sayısı 155'tir. Geriye dönen anketlerin tamamı (155 anket), araştırmanın analizlerine dâhil edilmiştir.

3.1.2. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Afyonkarahisar ili Merkez ilçeye bağlı Ertuğrulgazi Ortaokuluyla sınırlı olup gelir düzeyi, eğitimi düzeyi gibi farklı bağımsız değişkenlerde Türkiye'yi örneklemmez.

2. Araştırma 2012-2013 eğitim öğretim yılı seçmeli din derslerinden herhangi birini alan öğrenci velileri ile sınırlıdır.

3.1.3. Veri Toplama Araçları

3.1.3.1. Veri toplama aracının hazırlanması

Çalışmamızda öncelikle literatür taraması yapılmış, katılımcı gözlem tekniği kullanılarak anket soruları hazırlanmış ve anket uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.

Velilerin memnuniyet ve beklentilerini tespit etmek üzere hazırlanmış olduğumuz anket, iki bölümden ve 55 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölüm, örgün eğitime devam eden öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri ile ilgili kişisel sorulardan, ikinci bölüm ise velilerin memnuniyet ve beklentilerini tespiti yönelik sorulardan oluşmaktadır.

3.1.3.2. Anketin uygulanması ve verilerin toplanması

Afyonkarahisar İli'ne bağlı Merkez ilçe de bulunan Ertuğrulgazi Ortaokulu örgün eğitimine devam eden 300 öğrenci velisinden Seçmeli din derslerinden herhangi birini seçen öğrenci velilerine anket formları uygulanmıştır. Bu okulda 220 veliye anket soruları dağıtılmıştır. Ancak bazı anket formlarının geri dönmemesi ya da eksik doldurulması gibi nedenlerden dolayı 155 anket formu değerlendirilmeye alınabilmiştir.

3.1.4. Verilerin Analizi ve Yorumu

Araştırmada kullanılan istatistiksel teknikler. Alanda anket uygulaması ile elde edilen veri seti SPSS 22. 0 (Statistical Package for Social Sciences) paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, frekans tabloları, betimleyici istatistikler kullanılmıştır.

55 maddeden oluşan beklenti anketi üçlü likert esasına göre düzenlenmiştir. Madde yanıt ortalaması;

- 1-1,74 arası olanlar “beklentiler hiç karşılanmadı”
- 1,75-2,49 arası olanlar “beklentiler kısmen karşılandı”
- 2,50 ve üzeri olanlar “beklentiler karşılandı”

Biçiminde yorumlanmıştır. .

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VELİLERİN SEÇMELİ DİN DERSLERİNDEN BEKLENTİLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA BULGULARI VE YORUMLARI

4.1. Araştırmaya Katılan Velilere ve Öğrencilere Ait Kişisel Bilgiler

Araştırmamıza katılan velilerin Seçmeli Din Derslerinden memnuniyet ve beklentilerini tespit etmek üzere yaptığımız çalışmamıza yardımcı olacağını düşündüğümüz veliler ve öğrenciler ile ilgili kişisel bilgilere ait bulgular aşağıdaki şekilde oluşmuştur.

4.1.1. Velilere Ait Kişisel Bilgiler

Tablo 4.1: Araştırmaya katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

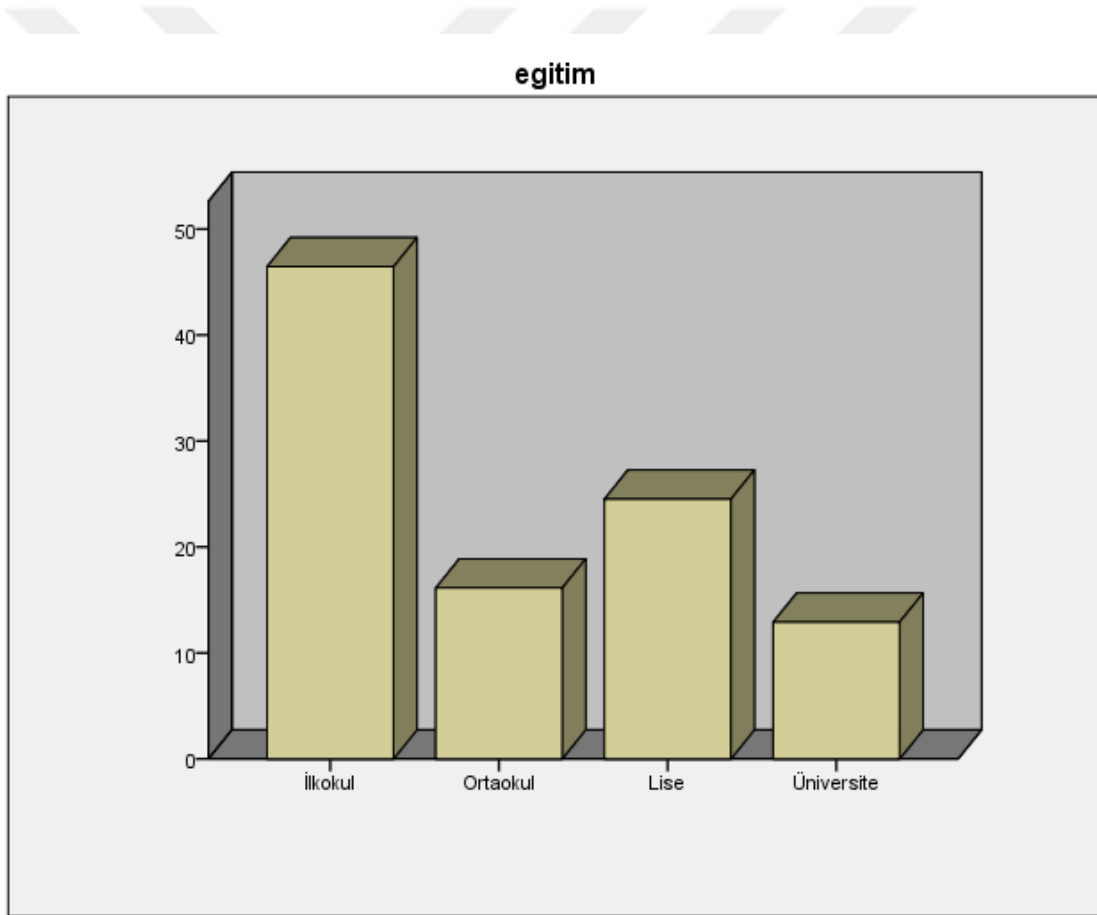
Cinsiyet				
	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Kadın	66	42,6	42,6	42,6
Erkek	89	57,4	57,4	100,0
Total	155	100,0	100,0	

Katılımcıların %42,6 sı kadın %57,4 ü erkektir

Tablo 4.2: Katılımcıların eğitim durumları

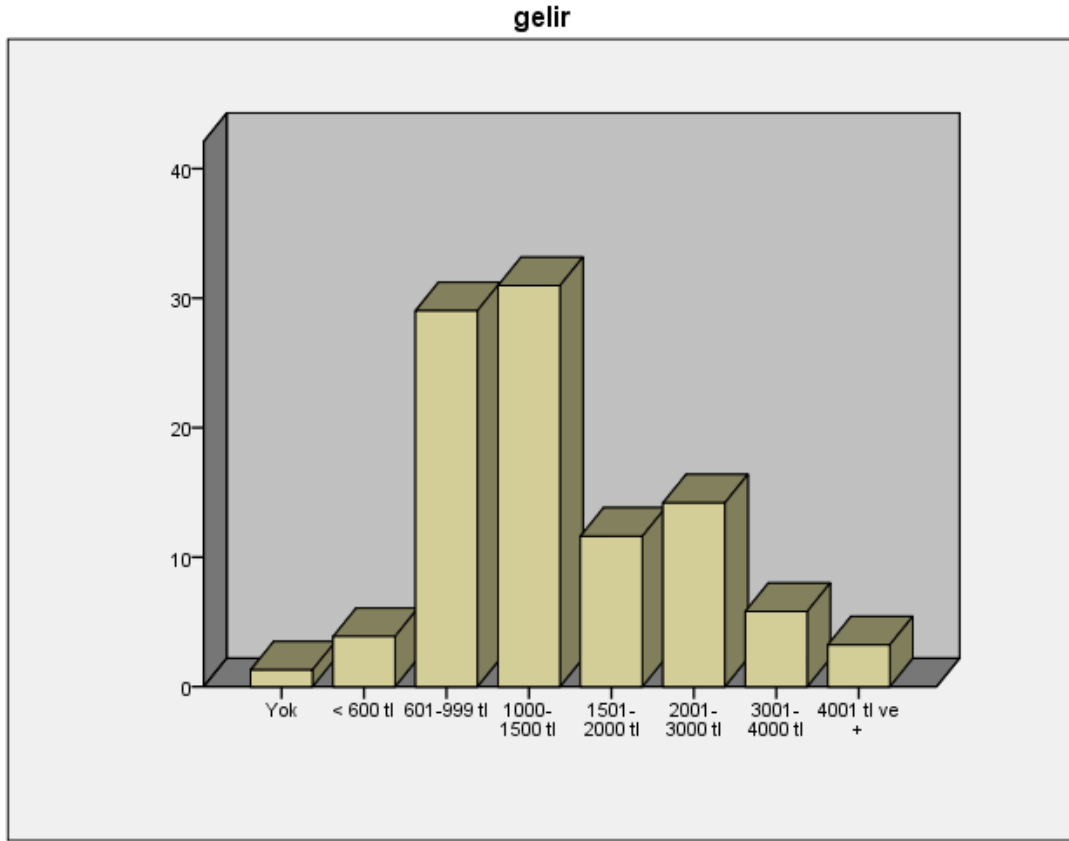
Eğitim düzeyi				
	f	%	Gerçek %	Kümülatif
İlkokul	72	46,5	46,5	46,5
Ortaokul	25	16,1	16,1	62,6
Lise	38	24,5	24,5	87,1
Üniversite	20	12,9	12,9	100,0
Total	155	100,0	100,0	

Katılımcıların %46,5 i ilkokul, %16,1 i ortaokul, %24,5 i lise ve %12,9 u üniversite düzeyinde öğrenime sahiptir.

Tablo 4.3: Katılımcıların gelir düzeyleri

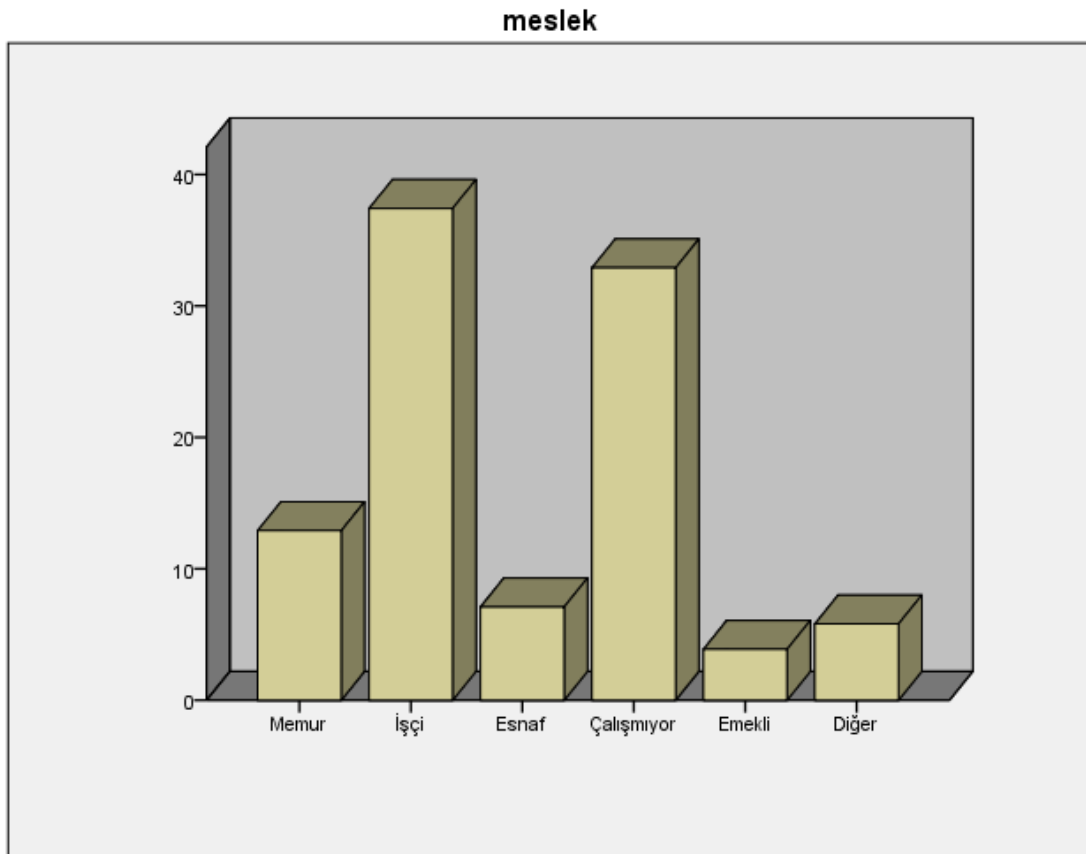
Gelir düzeyi				
	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Yok	2	1,3	1,3	1,3
< 600 tl	6	3,9	3,9	5,2
601-999 tl	45	29,0	29,0	34,2
1000-1500 tl	48	31,0	31,0	65,2
1501-2000 tl	18	11,6	11,6	76,8
2001-3000 tl	22	14,2	14,2	91,0
3001-4000 tl	9	5,8	5,8	96,8
4001 tl ve +	5	3,2	3,2	100,0
Total	155	100,0	100,0	

%1,3 ünün geliri bulunmazken, %3,9 unun aylık geliri 600 tl den az, %29 unun 601-999 tl, %31 inin 1000-1500 tl, %11,6 sının 1501-2000 tl, %14,2 si 2001-3000 tl, %5,8 inin 3001-4000 tl ve %3,2 sinin 4001 tl ve üzeridir.

Tablo 4.4: Katılımcıların meslek grupları

Meslek	Meslek			
	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Memur	20	12,9	12,9	12,9
İşçi	58	37,4	37,4	50,3
Esnaf	11	7,1	7,1	57,4
Çalışmıyor	51	32,9	32,9	90,3
Emekli	6	3,9	3,9	94,2
Diğer	9	5,8	5,8	100,0
Total	155	100,0	100,0	

Katılımcıların %32,9 u çalışmayan statüsündedir. %12,9 u memur, %37,4 ü işçi, %7,1 i esnaf, %3,9 u emekli ve %5,8 i “diğer” statüsünde görev yapmaktadır.

4.2. Araştırmaya Katılan Velilerin Seçmeli Derslerden Beklentileri ve Karşılanma Düzeyleri

Tablo 4.5: Seçmeli din dersi öğretmeninizin öğrenciniz ile ilgili sorunları çözümü

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	15	9,7	9,7	9,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	45	29,0	29,0	38,7
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	95	61,3	61,3	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersi öğretmeninizin öğrenciniz ile ilgili sorunları çözümü” yargısına %9,7 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %29 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %61,3 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.6: Seçmeli din dersi ile ilgili gerekli araç gereç kullanımı

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	19	12,3	12,3	12,3
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	50	32,3	32,3	44,5
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	86	55,5	55,5	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersi ile ilgili gerekli araç gereç kullanımı” yargısına %12,3 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %32,3 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %55,5 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.7: Seçmeli din dersinde öğrencinizin kendini ifade edebilmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	10	6,5	6,5	6,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	51	32,9	32,9	39,4
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	94	60,6	60,6	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersinde öğrencinizin kendini ifade edebilmesi” yargısına %6,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %32,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %60,6 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tabloda hareketle derslerde kullanılan yöntemin öğrenci merkezli olmaktan çok öğretmen merkezli olmasından kaynaklanmış olabileceği yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.8: Seçmeli din dersleri ile ilgili yeterince kaynak kitap olması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	31	20,0	20,0	20,0
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	63	40,6	40,6	60,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	61	39,4	39,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersleri ile ilgili yeterince kaynak kitap olması” yargısına %20 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %39,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tabloda hareketle seçmeli derslerle ilgili kaynak kitapların bazı öğrencilerimize henüz ulaşmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.9: Seçmeli din dersleri ile ilgili sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (cami ziyaretleri vb.)

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	90	58,1	58,1	58,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	34	21,9	21,9	80,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	31	20,0	20,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersleri ile ilgili sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (cami ziyaretleri vb.)” yargısına %58,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %21,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %20 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin büyük bir kısmının beklentisinin karşılanmadığı sosyal etkinlikler noktasında bürokratik işlemler ve öğrencilerin etkinliklere taşıma problemlerinin giderilememesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4.10: Seçmeli din derslerine öğrencinizin hiç aksatmadan devam etme isteği

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	10	6,5	6,5	6,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	27	17,4	17,4	23,9
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	118	76,1	76,1	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerine öğrencinizin hiç aksatmadan devam etme isteği” yargısına %6,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %17,4 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %76,1 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.11: Seçmeli din derslerinin öğrencinizdeki farklı yetenekleri ortaya çıkarması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	22	14,2	14,2	14,2
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	82	52,9	52,9	67,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	51	32,9	32,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin öğrencinizdeki farklı yetenekleri ortaya çıkarması” yargısına %14,2 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %52,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %32,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin çocukların okulda aldıkları seçmeli derslerle ilgili hayatın pratik tarafında(camide ezan ve kur’an okuma- kamet geitirme vb.) kendini gösterme beklentisi şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.12: Seçmeli din derslerinin kazanımları sürecinde bu derslerle ilgili veli bilgilendirilmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	54	34,8	34,8	34,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	54	34,8	34,8	69,7
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	47	30,3	30,3	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin kazanımları sürecinde bu derslerle ilgili veli bilgilendirilmesi” yargısına %34,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %34,8 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %30,3 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin beklentilerinin karşılanmadığı/kısmen karşılandığı ders kazanımları bilgilendirme maddesinde ders seçim süreçlerinde bilgi aldıkları sonrasında ise seçmeli derslerle ilgili pek fazla bilgilendirilmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.13: Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	40	25,8	25,8	25,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	48	31,0	31,0	56,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	67	43,2	43,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi” yargısına %25,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %31 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %43,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.14: Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede etkin rol oynaması

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	43	27,7	27,7	27,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	51	32,9	32,9	60,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	61	39,4	39,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede etkin rol oynaması” yargısına %27,7 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %32,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %39,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.15: Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımı

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	36	23,2	23,2	23,2
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	62	40,0	40,0	63,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	57	36,8	36,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımı” yargısına %23,2 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %36,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.16: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağlaması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	9	5,8	5,8	5,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	46	29,7	29,7	35,5
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	100	64,5	64,5	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağlaması” yargısına %5,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %29,7 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %64,5 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli din ve değerler alanı derslerinin çocukların ahlaki gelişimlerine ciddi katkı yaptığı yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.17: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı olması

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	7	4,5	4,5	4,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	36	23,2	23,2	27,7
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	112	72,3	72,3	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı olması” yargısına %4,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %23,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %72,3 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Seçmeli din derslerinin toplumun örf , adet ve gelenekleriyle bütünleştiği ve onları desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.18: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin dini konularda daha hassas olması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	9	5,8	5,8	5,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	57	36,8	36,8	42,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	89	57,4	57,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin dini konularda daha hassas olması” yargısına %5,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %36,8 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %57,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli din dersi alan öğrencilerimizde dini konularda hassasiyetlerinin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.19: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük televizyonlarda yada yazılı basında çıkan dini olayları algılaması ve yorumlamaması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	34	21,9	21,9	21,9
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	71	45,8	45,8	67,7
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	50	32,3	32,3	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük televizyonlarda yada yazılı basında çıkan dini olayları algılaması ve yorumlamaması” yargısına %21,9 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %45,8 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %32,3 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli din dersi alan öğrencilerimizin dini olaylara karşı farkındalıklarında artış olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.20: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması (iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar)

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	6	3,9	3,9	3,9
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	49	31,6	31,6	35,5
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	100	64,5	64,5	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması (iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar)” yargısına %3,9 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %31,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %64,5 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli din derslerinin günlük hayata olumlu ve düzeltici şekilde etki ettiği yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.21: Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin yeterli olup olmaması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	28	18,1	18,1	18,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	60	38,7	38,7	56,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	67	43,2	43,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin yeterli olup olmaması” yargısına %18,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %38,7 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %43,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.22: Seçmeli din dersleri kitaplarında güncel meselelere yönelik içerik olması

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	26	16,8	16,8	16,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	73	47,1	47,1	63,9
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	56	36,1	36,1	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersleri kitaplarında güncel meselelere yönelik içerik olması” yargısına %16,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %47,1 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %36,1 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli din derslerinin içerik olarak güncellenmesi özellikle de Temel Dini Bilgiler dersinin güncel meselelerden çok ilmiyal bilgileri içermesinden kurtulması gerektiği yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.23: Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmesi

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	13	8,4	8,4	8,4
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	51	32,9	32,9	41,3
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	91	58,7	58,7	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmesi” yargısına %8,4 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %32,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %58,7 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin seçtikleri dersin değerlendirilmesi hususunda din ve değerler alanı bile olsa istekli oldukları şeklinde yoruma ulaşılabilir.

Tablo 4.24: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	19	12,3	12,3	12,3
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	75	48,4	48,4	60,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	61	39,4	39,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması” yargısına %12,3 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %48,4 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %39,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin seçmeli din derslerini sadece okuldaki bir dersten ibaret görmeyip hayata yansımaları konusunda da beklenti içerisinde oldukları fakat öğrencilerin seçmeli din derslerini sadece ders olarak gördüklerinden buna cevap veremedikleri çünkü yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.25: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini davranışları (ezan okuma –ilahi okuma güzel Kur’an okuma) ile ilgili başka yeteneklerinin ortaya çıkması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	27	17,4	17,4	17,4
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	67	43,2	43,2	60,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	61	39,4	39,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini davranışları (ezan okuma –ilahi okuma güzel Kur’an okuma) ile ilgili başka yeteneklerinin ortaya çıkması” yargısına %17,4 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %43,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %39,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle veli beklentilerinin tam karşılanmadığı en azından Kur’an dersi için bu beklentini karşılanması gerektiği düşünülebilir. Fakat okulda ki eğitim-öğretim süresince farklı aksaklıklar sebebi ile (Kur’an öğretme eğitiminin tahmin edilenden fazla olması, sınıfların aynı düzeyde ve hızda ilerleyememesi, öğrenci hazır bulunuşlukları’nın birbirinden farklı olması vb.) istenilen düzeye çıkılamaması şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.26: Seçmeli din dersi seçen öğrencinizin ruhen ve ahlaken güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp kendi kapasitesinin sınırlarını keşfetmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	25	16,1	16,1	16,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	68	43,9	43,9	60,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	62	40,0	40,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din dersi seçen öğrencinizin ruhen ve ahlaken güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp kendi kapasitesinin sınırlarını keşfetmesi” yargısına %16,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %43,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %40 “Beklentilerimiz

karşlandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin seçmeli derslerde özellikle peygamber efendimizin ahlakının yansımalarını öğrencilerinde görmek istedikleri fakat bunun tam olarak istenilen düzeyde olmadığı sebebinin ise öğretim esnasında derslerin farklı taraflarının ağırlık kazanması(Kur’an dersinde sadece yüzünden güzel okumaya önem verilmesi, Peygamberimizin hayatı dersinde sadece kronolojik kısmının ön plana çıkartılması gibi) şeklinde yorum yapılabilir.

Tablo 4.27: Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin boş zamanlarda dini aktivitelere yönelmesi (camiye gitmeyi istemesi-Kur’an okumak istemesi vb.)

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	28	18,1	18,1	18,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	62	40,0	40,0	58,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	65	41,9	41,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerini seçen öğrencinin boş zamanlarda dini aktivitelere yönelmesi (camiye gitmeyi istemesi-Kur’an okumak istemesi vb.” yargısına %18,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %41,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.28: Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığı kazandırması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	28	18,1	18,1	18,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	72	46,5	46,5	64,5
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	55	35,5	35,5	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığı kazandırması” yargısına %18,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %46,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %35,5 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.29: Seçmeli din derslerine branş (din kültürü) öğretmenin girmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	155	100,0	100,0	100,0

“Seçmeli din derslerine branş (din kültürü) öğretmenin girmesi” yargısına katılımcıların tamamı “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.30: Seçmeli din derslerinin öğrencinizin kelime hazinesini artırması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	12	7,7	7,7	7,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	67	43,2	43,2	51,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	76	49,0	49,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin öğrencinizin kelime hazinesini artırması” yargısına %7,7 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %43,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %49 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimiz seçmeli din derslerinde verilen birçok kavramı öğrencilerin gündelik hayatlarında kullandıklarını fakat kazanımlar açısından yeteri kadar bu beklentinin karşılanmadığı söylenebilir. Bunun sebebinin de öğrencinin ders ile ilgili paylaşımlarını ailesinin bulunduğu ortamda yapmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.31: Seçmeli din derslerinin öğrencinize toplumun kültürel yapısını aktarması

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	21	13,5	13,5	13,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	67	43,2	43,2	56,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	67	43,2	43,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli din derslerinin öğrencinize toplumun kültürel yapısını aktarması” yargısına %13,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %43,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %43,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle din- kültür ilişkisi yorumlandığında seçmeli din derslerinin toplumun kültürel yapısıyla doğrusal bir ilişki içerisinde olduğu ve birbirlerini destekledikleri fikrine varılabilir.

Tablo 4.32: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel özelliklerini öğrenmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	8	5,2	5,2	5,2
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	41	26,5	26,5	31,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	106	68,4	68,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel özelliklerini öğrenmesi” yargısına %5,2 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %26,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %68,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle seçmeli Temel Dini Bilgiler dersinin temel amaçlarına ulaştığı kanısına varılabilir.

Tablo 4.33: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın akla, bilime ve barışa değer veren bir din olduğunu öğrenmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	9	5,8	5,8	5,8
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	38	24,5	24,5	30,3
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	108	69,7	69,7	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın akla, bilime ve barışa değer veren bir din olduğunu öğrenmesi” yargısına %5,8 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %24,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %69,7 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin İslam’ın akılcı ve barışçıl bir din olduğunu çocuklarının hayatlarında da gördüklerini ve bunun zaman zaman medya da İslam terör eşleştirmesinin çürütülmesi açısından da olumlu bir gelişme olduğu yorumuna varılabilir.

Tablo 4.34: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin evrenin nasıl yaratıldığı hakkındaki sorulara cevap bulması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	14	9,0	9,0	9,0
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	53	34,2	34,2	43,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	88	56,8	56,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin evrenin nasıl yaratıldığı hakkındaki sorulara cevap bulması” yargısına %9 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %34,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %56,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle

Tablo 4.35: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin imanın şartlarını daha iyi anlaması (Allah’a iman-Peygamberlere iman vb.)

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	11	7,1	7,1	7,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	28	18,1	18,1	25,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	116	74,8	74,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin imanın şartlarını daha iyi anlaması (Allah’a iman-Peygamberlere iman vb.)” yargısına %7,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %18,1 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %74,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Temel Dini Bilgiler dersinin günlük hayatta rutinleşmiş olan imani temel bilgileri kazandırma konusunda oldukça başarılı bir grafik izlediğini söyleyebiliriz.

Tablo 4.36: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın şartlarını daha iyi anlaması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	10	6,5	6,5	6,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	27	17,4	17,4	23,9
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	118	76,1	76,1	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın şartlarını daha iyi anlaması” yargısına %6,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %17,4 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %76,1 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Temel Dini Bilgiler dersinin günlük hayatta rutinleşmiş olan İslami temel bilgileri kazandırma konusunda oldukça başarılı bir grafik izlediğini söyleyebiliriz.

Tablo 4.37: Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel ibadetlerini daha iyi anlaması (Hac-Zekat-Namaz-Oruç. Vb.)

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	8	5,2	5,2	5,2
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	40	25,8	25,8	31,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	107	69,0	69,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam’ın temel ibadetlerini daha iyi anlaması (Hac-Zekat-Namaz-Oruç. Vb.)” yargısına %5,2 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %25,8 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %69 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Temel Dini Bilgiler dersinin günlük hayatta rutinleşmiş olan ibadetle ilgili bilgileri kazandırma konusunda oldukça başarılı bir grafik izlediğini söyleyebiliriz.

Tablo 4.38: Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin niçin Kur’an-ı Kerim okuması gerektiğinin farkına varması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	14	9,0	9,0	9,0
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	31	20,0	20,0	29,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	110	71,0	71,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin niçin Kur’an-ı Kerim okuması gerektiğinin farkına varması” yargısına %9 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %20 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %71 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin Kur’an öğrenmeye verilen önemin niçin okunması gerektiği konusuna da verilmesi gerektiği ve öğrencilerinin de bu hususta gerekli gelişimi gösterdikleri söylenebilir.

Tablo 4.39: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'e olan sevgisinin artması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	15	9,7	9,7	9,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	30	19,4	19,4	29,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	110	71,0	71,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'e olan sevgisinin artması” yargısına %9,7 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %19,4 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %71 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.40: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in verdiği mesajı anlayıp hayatına uygulaması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	21	13,5	13,5	13,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	63	40,6	40,6	54,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	71	45,8	45,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in verdiği mesajı anlayıp hayatına uygulaması” yargısına %13,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %45,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Kur'an-ı Kerim'in anlamı ile ilgili yeterli çalışma olmadığını bunu sebebinin ise yüzünden okumaya daha çok zaman ayrılmasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.41: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'deki kıssalardan kendi hayatına göre ders çıkarıp davranışını buna göre düzenlemesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	19	12,3	12,3	12,3
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	68	43,9	43,9	56,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	68	43,9	43,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'deki kıssalardan kendi hayatına göre ders çıkarıp davranışını buna göre düzenlemesi” yargısına %12,3 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %43,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %43,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.42: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramları öğrenmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	25	16,1	16,1	16,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	55	35,5	35,5	51,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	75	48,4	48,4	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramları öğrenmesi” yargısına %16,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %35,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %48,4 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.43: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin sureleri daha iyi tanınması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	11	7,1	7,1	7,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	39	25,2	25,2	32,3
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	105	67,7	67,7	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin sureleri daha iyi tanınması” yargısına %7,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %25,2 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %67,7 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Kur'an-ı Kerim dersinin günlük hayatta çok sık tekrarladığı namaz ibadetinde kullanılacak olan sure ve duaları kazandırma konusunda oldukça başarılı olduğumu söyleyebiliriz.

Tablo 4.44: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim okuyuşunun güzelleşmesini

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	12	7,7	7,7	7,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	59	38,1	38,1	45,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	84	54,2	54,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim okuyuşunun güzelleşmesini” yargısına %7,7 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %38,1 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %54,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.45: Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili özel durumları (tecvid kurallarını) öğrenmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	21	13,5	13,5	13,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	69	44,5	44,5	58,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	65	41,9	41,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili özel durumları (tecvid kurallarını) öğrenmesi” yargısına %13,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %44,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %41,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle yüzünden okumaya verilen önemin fazla olması her öğrencinin aynı seviyede olmaması gibi sebeplerden Kur'an'ı Kerim dersinin tecvid kurallarının öğretimi hususunda istenilen düzeye ulaşamadığı söylenebilir.

Tablo 4.46: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen dersin amacının farkına varması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	18	11,6	11,7	11,7
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	43	27,7	27,9	39,6
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	93	60,0	60,4	100,0
Toplam	154	99,4	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen dersin amacının farkına varması” yargısına %11,6 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %27,7 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %60 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.47: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hayatını kavraması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	8	5,2	5,2	5,2
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	37	23,9	23,9	29,0
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	110	71,0	71,0	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hayatını kavraması” yargısına %5,2 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %23,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %71 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin peygamberimizin hayatının kronolojik kazanımlarının öğretilmesi hususunda oldukça başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.48: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması

	F	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	11	7,1	7,1	7,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	43	27,7	27,7	34,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	101	65,2	65,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması” yargısına %7,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %27,7 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %65,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin peygamberimizin hayatının davranış kazanımlarının öğretilmesi hususunda oldukça başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.49: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yüce ahlakı hakkında bilgi edinmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	11	7,1	7,1	7,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	42	27,1	27,1	34,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	102	65,8	65,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yüce ahlakı hakkında bilgi edinmesi” yargısına %7,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %27,1”Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %65,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin peygamberimizin hayatının ahlaki boyutunda ki kazanımlarının öğretilmesi hususunda oldukça başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 4.50: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin kişisel özellikleri (boy-kilo-yürüyüş) hakkında bilgi edinmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	33	21,3	21,3	21,3
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	63	40,6	40,6	61,9
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	59	38,1	38,1	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin kişisel özellikleri (boy-kilo-yürüyüş) hakkında bilgi edinmesi” yargısına %21,3 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %38,1 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinde peygamberimizin şemailinin tam anlatılmaması bu yüzden de beklentilerinde tam olarak karşılanmadığı sebebinin öğrencilerin aklındaki peygamber ile anlatılan yada tasvir edilen peygamberin birbirini tamamlamamasından doğabilecek sorunlardan kaynaklı olduğu yorumuna ulaşılabilir.

Tablo 4.51: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrenip sizden beklenti içerisine girmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	24	15,5	15,5	15,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	63	40,6	40,6	56,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	68	43,9	43,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrenip sizden beklenti içerisine girmesi” yargısına %15,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %40,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %43,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle velilerimizin gerek eğitim gerekse de kültürel nedenlerden dolayı çocuklarını doyuramadıklarından bu sonucun ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.52: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin sınıfındaki arkadaşlarına bir dost olarak yaklaşımının değişmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	21	13,5	13,5	13,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	49	31,6	31,6	45,2
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	85	54,8	54,8	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin sınıfındaki arkadaşlarına bir dost olarak yaklaşımının değişmesi” yargısına %13,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %31,6 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %54,8 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir.

Tablo 4.53: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin sünnetlerine uyması

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	11	7,1	7,1	7,1
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	74	47,7	47,7	54,8
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	70	45,2	45,2	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin sünnetlerine uyması” yargısına %7,1 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %47,7 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %45,2 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin anlatımı esnasında kronolojik hayata çok fazla önem ve süre verilmesi peygamberimizin sünnetlerinin yeterince süre bulamamasına ve anlatılamamasına yol açtığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.54: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hadislerini ve anlamlarını bilmesi

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	32	20,6	20,6	20,6
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	72	46,5	46,5	67,1
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	51	32,9	32,9	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hadislerini ve anlamlarını bilmesi” yargısına %20,6 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %46,5 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %32,9 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin anlatımı esnasında kronolojik hayata çok fazla önem ve süre verilmesi peygamberimizin hadislerinin yeterince süre bulamamasına ve anlatılamamasına yol açtığını söyleyebiliriz.

Tablo 4.55: Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yaşadığı yerleri görme isteği ve arzusu

	f	%	Gerçek %	Kümülatif
Beklentilerimiz hiç karşılanmadı	21	13,5	13,5	13,5
Beklentilerimiz kısmen karşılandı	37	23,9	23,9	37,4
Beklentilerimiz tamamen karşılandı	97	62,6	62,6	100,0
Toplam	155	100,0	100,0	

“Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yaşadığı yerleri görme isteği ve arzusu” yargısına %13,5 “beklentilerimiz karşılanmadı”, %23,9 “Beklentilerimiz kısmen karşılandı”, %62,6 “Beklentilerimiz karşılandı” yanıtı verilmiştir. Bu tablodan hareketle Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin seçen öğrencilerimizin peygambere olan sevgilerinin daha fazla arttığı yani dersin kazanımını gerçekleştirdiğini söyleyebiliriz.

Ankete İlişkin Betimleyici İstatistikler

	Ort.	SS.	Beklenti
Seçmeli din derslerine branş (din kültürü) öğretmeninin girmesi	3,00	0,00	Karşılandı
Seçmeli din derslerine öğrencinizin hiç aksatmadan devam etme isteği	2,6968	0,58525	Karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın şartlarını daha iyi anlaması	2,6968	0,58525	Karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı olması	2,6774	0,55754	Karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin imanın şartlarını daha iyi anlaması (Allah'a iman-Peygamberlere iman vb.)	2,6774	0,60233	Karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hayatını kavraması	2,6581	0,57478	Karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın akla, bilime ve barışa değer veren bir din olduğunu öğrenmesi	2,6387	0,59088	Karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın temel ibadetlerini daha iyi anlaması (Hac-Zekat-Namaz-Oruç. Vb.)	2,6387	0,57979	Karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın temel özelliklerini öğrenmesi	2,6323	0,5813	Karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin niçin Kur'an-ı Kerim okuması gerektiğinin farkına varması	2,6194	0,64738	Karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'e olan sevgisinin artması	2,6129	0,65848	Karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması (iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar)	2,6065	0,56404	Karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin sureleri daha iyi tanınması	2,6065	0,61893	Karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağlaması	2,5871	0,60073	Karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yüce ahlakı hakkında bilgi edinmesi	2,5871	0,62197	Karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması	2,5806	0,62284	Karşılandı
Seçmeli din dersinde öğrencinizin kendini ifade edebilmesi	2,5419	0,61622	Karşılandı
Seçmeli din dersi öğretmeninizin öğrenciniz ile ilgili sorunları çözümlemesi	2,5161	0,66796	Karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini konularda daha hassas olması	2,5161	0,60683	Karşılandı
Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmesi	2,5032	0,64842	Kısmen karşılandı

Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yaşadığı yerleri görme isteği ve arzusu	2,4903	0,72406	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen dersin amacının farkına varması	2,487	0,69768	Kısmen karşılandı
Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin evrenin nasıl yaratıldığı hakkındaki sorulara cevap bulması	2,4774	0,65797	Kısmen karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim okuyuşunun güzelleşmesini	2,4645	0,63734	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersi ile ilgili gerekli araç gereç kullanımı	2,4323	0,70268	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin öğrencinizin kelime hazinesini artırması	2,4129	0,63232	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin sınıfındaki arkadaşlarına bir dost olarak yaklaşımının değişmesi	2,4129	0,71883	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin sünnetlerine uyması	2,3806	0,61656	Kısmen karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in verdiği mesajı anlayıp hayatına uygulaması	2,3226	0,7019	Kısmen karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'de geçen kavramları öğrenmesi	2,3226	0,73798	Kısmen karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'deki kıssalardan kendi hayatına göre ders çıkarıp davranışını buna göre düzenlemesi	2,3161	0,68143	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin öğrencinize toplumun kültürel yapısını aktarması	2,2968	0,69482	Kısmen karşılandı
Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili özel durumları (tecvid kurallarını) öğrenmesi	2,2839	0,69089	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrenip sizden beklenti içerisine girmesi	2,2839	0,71854	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması	2,271	0,66752	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin yeterli olup olmaması	2,2516	0,74375	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersi seçen öğrencinizin ruhen ve ahlaken güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp kendi kapasitesinin sınırlarını keşfetmesi	2,2387	0,71245	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin boş zamanlarda dini aktivitelere yönelmesi (camiye gitmeyi istemesi-Kur'an okumak istemesi vb.	2,2387	0,73929	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini davranışları (ezan okuma –ilahi okuma güzel Kur'an okuma) ile ilgili başka yeteneklerinin ortaya çıkması	2,2194	0,72319	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersleri ile ilgili yeterince kaynak kitap olması	2,1935	0,74813	Kısmen karşılandı

Seçmeli din dersleri kitaplarında güncel meselelere yönelik içerik olması	2,1935	0,70339	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin öğrencinizdeki farklı yetenekleri ortaya çıkarması	2,1871	0,66241	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi	2,1742	0,81502	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığı kazandırması	2,1742	0,71304	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin kişisel özellikleri (boy-kilo-yürüyüş) hakkında bilgi edinmesi	2,1677	0,75438	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılması	2,1355	0,76513	Kısmen karşılandı
Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hadislerini ve anlamlarını bilmesi	2,1226	0,72377	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede etkin rol oynaması	2,1161	0,81348	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük televizyonlarda yada yazılı basında çıkan dini olayları algılaması ve yorumlamaması	2,1032	0,73125	Kısmen karşılandı
Seçmeli din derslerinin kazanımları sürecinde bu derslerle ilgili veli bilgilendirilmesi	1,9548	0,80857	Kısmen karşılandı
Seçmeli din dersleri ile ilgili sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (cami ziyaretleri vb.)	1,6194	0,79993	Karşılanmadı

Ölçeğe ilişkin betimleyici istatistikler tablosu incelendiğinde katılımcıların;

- Seçmeli din derslerine branş (din kültürü) öğretmeninin girmesi (3,00).
- Seçmeli din derslerine öğrencinizin hiç aksatmadan devam etme isteği (2,6968).
- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın şartlarını daha iyi anlaması (2,6968).
- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı olması (2,6774).
- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin imanın şartlarını daha iyi anlaması (Allah'a iman-Peygamberlere iman vb.) (2,6774).
- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hayatını kavraması (2,6581).

- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın akla, bilime ve barışa değer veren bir din olduğunu öğrenmesi (2,6387).
- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın temel ibadetlerini daha iyi anlaması (Hac-Zekat-Namaz-Oruç. Vb.) (2,6387).
- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın temel özelliklerini öğrenmesi (2,6323).
- Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin niçin Kur'an-ı Kerim okuması gerektiğinin farkına varması (2,6194).
- Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur'an-ı Kerim'e olan sevgisinin artması (2,6129).
- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması (iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar) (2,6065).
- Seçmeli Kur'an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin sureleri daha iyi tanınması (2,6065).
- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağlaması (2,5871).
- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yüce ahlakı hakkında bilgi edinmesi (2,5871).
- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması (2,5806).
- Seçmeli din dersinde öğrencinizin kendini ifade edebilmesi (2,5419).
- Seçmeli din dersi öğretmeninizin öğrenciniz ile ilgili sorunları çözümü (2,5161).
- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini konularda daha hassas olması (2,5161).
- Seçmeli din derslerinin notla değerlendirilmesi (2,5032).

Yargılarına “beklentilerimiz karşılandı” seçeneğine yakın yanıtlar verdikleri görülmektedir.

- Seçmeli Hz. Muhammed’in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin yaşadığı yerleri görme isteği ve arzusu (2,4903).

- Seçmeli Hz. Muhammed’in Hayatı dersini seçen dersin amacının farkına varması (2,487).

- Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin evrenin nasıl yaratıldığı hakkındaki sorulara cevap bulması (2,4774).

- Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur’an-ı Kerim okuyuşunun güzelleşmesini (2,4645).

- Seçmeli din dersi ile ilgili gerekli araç gereç kullanımını (2,4323).

- Seçmeli din derslerinin öğrencinizin kelime hazinesini artırması (2,4129).

- Seçmeli Hz. Muhammed’in Hayatı dersini seçen öğrencinizin sınıfındaki arkadaşlarına bir dost olarak yaklaşımının değişmesi (2,4129).

- Seçmeli Hz. Muhammed’in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin sünnetlerine uyması (2,3806).

- Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur’an-ı Kerim’in verdiği mesajı anlayıp hayatına uygulaması (2,3226).

- Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur’an-ı Kerim’de geçen kavramları öğrenmesi (2,3226).

- Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur’an-ı Kerim’deki kıssalardan kendi hayatına göre ders çıkarıp davranışını buna göre düzenlemesi (2,3161).

- Seçmeli din derslerinin öğrencinize toplumun kültürel yapısını aktarması (2,2968).

- Seçmeli Kur’an-ı Kerim dersini seçen öğrencinizin Kur’an-ı Kerim’in okunuşu ile ilgili özel durumları (tecvid kurallarını) öğrenmesi (2,2839).

- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrenip sizden beklenti içerisine girmesi (2,2839).

- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması (2,271).

- Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin yeterli olup olmaması (2,2516).

- Seçmeli din dersi seçen öğrencinizin ruhen ve ahlaken güçlü ve zayıf yönlerini tanıyıp kendi kapasitesinin sınırlarını keşfetmesi (2,2387).

- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin boş zamanlarda dini aktivitelere yönelmesi (camiye gitmeyi istemesi-Kur'an okumak istemesi vb. (2,2387).

- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini davranışları (ezan okuma – ilahi okuma güzel Kur'an okuma) ile ilgili başka yeteneklerinin ortaya çıkması (2,2194).

- Seçmeli din dersleri ile ilgili yeterince kaynak kitap olması (2,1935).

- Seçmeli din dersleri kitaplarında güncel meselelere yönelik içerik olması (2,1935).

- Seçmeli din derslerinin öğrencinizdeki farklı yetenekleri ortaya çıkarması (2,1871).

- Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi (2,1742).

- Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığı kazandırması (2,1742).

- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin kişisel özellikleri (boy-kilo-yürüyüş) hakkında bilgi edinmesi (2,1677).

- Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılması (2,1355).

- Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin hadislerini ve anlamlarını bilmesi (2,1226).

- Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede etkin rol oynaması (2,1161).

- Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük televizyonlarda yada yazılı basında çıkan dini olayları algılaması ve yorumlamaması (2,1032).

- Seçmeli din derslerinin kazanımları sürecinde bu derslerle ilgili veli bilgilendirilmesi (1,9548).

Yargılarına “beklentilerimiz kısmen karşılandı” seçeneğine yakın yanıtlar vermişlerdir.

Son olarak “Seçmeli din dersleri ile ilgili sosyal etkinliklerin düzenlenmesi (cami ziyaretleri vb.)” yargısı ile tüm yargılar içerisinde en düşük yanıt ortalamasına sahip olan (1,61) konu olarak belirlenmiş ve katılımcıların yanıtlarının genel olarak “beklentilerimiz hiç karşılanmadı” seçeneğinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Ölçek Geneline İlişkin Betimleyici İstatistikler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	SS.
Genel beklenti	1,10	3,00	2,3987	0,35630

51 maddeye ilişkin toplam yanıt ortalamaları incelendiğinde seçmeli din dersine ilişkin beklenti karşılanma düzeylerinin 1,10 ile 3,00 arasında değiştiği gözlenirken tüm yargılara ilişkin yanıt ortalaması 2,39 olarak elde edilmiştir. Buna göre seçmeli din derslerine ilişkin beklentilerin genel olarak kısmen karşılandığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Velilerin Seçmeli Din Derslerinden beklentilerinin neler olduğunu tespit etmeye çalıştığımız araştırmamızda anket ve gözlem tekniklerini kullanarak birçok veriye ulaştık. Daha önce yapılan benzer araştırmalar ile karşılaştırmalar yaparak, eldeki verileri yorumlamaya çalıştık. Araştırmanın amacı doğrultusunda yapılan ön görüşmeler sonucunda oluşturulan anket sorulan aracılığıyla aşağıdaki bulguları elde ettik.

1. Seçmeli din dersi öğretmenlerimizin öğrencilerimizi eğitme ve onların sorunlarını çözmeye yeterli oldukları. Derslere bu konudaki uzman kişilerin devam ettikleri ve bu durumun beklentilerini karşıladıkları,
2. Seçmeli din dersi ile ilgili araç gereç teminin yeterli olduğu,
3. Seçmeli din dersini seçen öğrencilerin kendilerini daha iyi ifade edebildikleri,
4. Seçmeli derslerle ilgili kaynak kitapların yetersiz olduğu,
5. Seçmeli din dersi ile ilgili sosyal faaliyetlerin yeterince düzenlenmediği,
6. Öğrencilerin seçmeli derslere katılımlarının istenen düzeyde olduğu,
7. Seçmeli din derslerinin öğrencilerin yeteneklerini geliştirme hususunda kısmen etkili olduğu,
8. Seçmeli din derslerin kazanımları ve öğrencide meydana getirdiği değişimler hususunda veli bilgilendirmenin çok fazla yapılmadığı,

9. Seçmeli din derslerinin çocukla veli arasındaki iletişimi kuvvetlendirecek ev ödevi verilmesi veya proje geliştirilmesi hususunda beklentilerinin kısmen karşılandığı,

10. Seçmeli din derslerinin bir üst öğrenime girişte ve meslek edinmede velilerin beklentilerinin kısmen karşılandığı fakat genel bir yargı ile bu yaklaşımın veli çevresi ile bağlantısı olduğu,

11. Seçmeli din dersleri seçen öğrencinizin bu dersler doğrultusunda çevresindeki bilimsel, sosyal ve kültürel faaliyetlere katılmasında veli beklentilerinin karşılanmadığı bunun sebebinin bürokratik ve maddi sebeplerden kaynaklandığı,

12. Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin bu derslerle ahlak gelişimine katkı sağladığı velilerin öğrencilerinde bu değişimi gözlemlediği,

13. Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin toplumun örf, adet ve geleneklerine saygılı oldukları, buldukları çevrelerde bu duruma dikkat etmelerinde gözle görülür değişim olduğu,

14. Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin dini konularda daha hassas olması hususunda velilerin beklentileri kısmen karşılanmış olduğu fakat buna rağmen örf adet ve geleneklerde ki bağlılık kadar istenen düzeyde olmadığı,

15. Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin günlük hayattaki kurallara uyma eğiliminin artması; iyilik yapıp kötülüklerden uzak durması, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesi gibi durumlar da veli beklentilerini karşıladığı görülmüş olup seçmeli din derslerinin hayatın pratik ama dinsel görünmeyen taraflarında etkili olduğunu (vatandaşlık görevi gibi algılandığı dinle bağdaştırılmadığı),

16. Seçmeli din dersleri ile ilgili haftalık ders saati süresinin velilerin beklentilerini karşıladığı fakat artırılması yönünde bir eğilim olabileceği, .

17. Seçmeli din dersleri kitaplarının yeterli olmadığı ve güncel meselelere çok fazla yer vermediği (ailelerin yaşadıkları bölgeler ile ilgili sorunları cevaplaması) daha çok genel konular ele alındığı,

18. Seçmeli din derslerini seçen öğrencinizin hayatında düzenli ibadet yapma alışkanlığı kazanması konusunda velilerin beklentilerinin kısmen karşılandığı çünkü öğrencilerin genel itibari ile öğrendiklerini hayata geçirmede problem yaşadıkları bunun nedeninin ise öğrenci davranışlarından gözlemlendiği kadarıyla çevrelerinde rol model birilerinin olmamasında kaynaklandığı,

19. Seçmeli din derslerinin öğrencinize kitap okuma alışkanlığını kısmen kazandırdığı bununda okuyan ve yorumlayan bireylerin sayısındaki artışa katkı sağladığı aynı zamanda hem dini alanda hem de kültürel alanda kelime dağarcıklarının arttığı,

20. Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin İslam'ın akla hitap eden bir din olduğunu öğrenmeleri, bilimle aynı doğrultuda hareket ettiğini bilmeleri ve barışçıl bir özelliklerinin olduğunu öğrendikleri ve bunun bağınazlık, gericilik gibi bugün toplumda var olan yanlış algıların yok edilmesinde önemli rol oynayabileceği,

21. Seçmeli Temel Dini Bilgiler dersini seçen öğrencinizin yaratıcısını daha doğru tanımasına olanak sağlandığı ve imani yönden daha da güçlü bireyler yetişebileceği,

22. Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin öz bakım (temizlik-yemek vb. gibi) davranışlarını öğrenmesi ve hayatına uygulaması hususunda velilerin beklentilerinin karşılandığı fakat okul yaşantısı içerisinde öğretmenler tarafından pek fazla görülemediği bunun sebebinin ise veli beklentileri ile eğitimcilerin beklentilerinin uyuşmadığı,

23. Seçmeli Hz. Muhammed'in Hayatı dersini seçen öğrencinizin peygamberimizin çocuklarla olan ilişkilerini öğrendiklerinde ailelerinde de aynı karakter ve kişilikteki modeller aradığı, kanaatlerine ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırmamız sonucunda elde edilen bulgular; Seçmeli din derslerinde uygulanan öğretim programının düzeltilmesi ve geliştirilmesi yine ve öğretmenlerin daha iyi eğitilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Araştırma sonuçları da göz önüne alındığında Seçmeli din dersleri ile ilgili yapılması, geliştirilmesi ve düzeltilmesi gerekenleri öneriler olarak aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür.

Öğrencilerden öğrenmesi istenen bazı kazanımlar, onların öğrenme düzeylerine uygun ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmelidir ve programların kazanım ve içerikleri toplumun ilgi, ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda yeniden yapılandırılmalıdır.

Öğrenme-öğretme sürecinin kazanım, içerik, öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve fiziki ortama göre düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Dersin konusu veya kazanımlarıyla bağdaşmayan yöntem ve teknikler ile ders araç-gereçlerinin kullanılmasından kaçınılmalıdır. Seçmeli din derslerinin kitapları öğrencilerin dikkatlerini çekecek, öğrenme ve araştırmaya sevk edecek şekilde yeniden hazırlanmalıdır. Örneğin Kur'an-ı Kerim ders kitapları "Kur'an cüzleri" gibi öğrencilerin öğrenmelerini hızlandırıcı ve destekleyici bir şekilde hazırlanmalıdır. Ayrıca, öğrencilerin okumalarını kolaylaştırdığını belirttikleri bilgisayar hattının ders kitaplarında kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Hız. Muhammed'in hayatı dersinde Hız. Peygamber, öğrencilere bir rol model olarak sunulmalı ve Hız. Peygamber'in kişiliğinin parçası olan ahlaki özelliklerine programda daha fazla yer öğretmenlerin örneklemeleri çoğaltılmasına olanak sağlanmalıdır. Yine Hız. Peygamber'in savaşlar ve uyguladığı stratejilere programda yer verilmeli, ancak Hız. Peygamber'in savaş ve barış konusundaki yaklaşımının doğru bir şekilde işlenmesine özen gösterilmelidir.

Temel Dini Bilgiler dersini seçen Öğrencilerin ve ailelerin bu dersi seçmekteki esas amacı dinî bilgileri derinlemesine öğrenmek ve önceki bilgileri pekiştirmek olduğu için, programda ileri öğrenmeleri içerecek kazanımlara ve içeriğe

daha fazla yer verilmelidir. Ayrıca ders konuları arasına gençlerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunlara karşılık bulabilecekleri bölümlerin konması gerekmektedir.

Sınıf içi disiplin sorunlarının minimize edilmesinde fiziki şartların ve öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecine dair birikimlerinin geliştirilmesi yönünden çalışmalar yapılmalıdır. Derslerin öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak olan materyallerin nitelikli ve öğrencilerde davranış değişimi sağlayacak türden seçilmesi gerekmektedir.

Seçmeli din derslerine olan ilginin devamının sağlanması için toplumun beklenti ve ihtiyaçlarına karşılık gelecek şekilde derslerin yapılandırılmasına özellikle itina gösterilmelidir. Çocuk ve gençlerin bu derslerle yalnız dinî bilgiyi öğrenmeleri değil, bu bilgiyi özümsemeleri, içselleştirmeleri ve bunları hayatlarının bir parçası hâline getirmeleri amaçlanmalıdır. Yeni yetişecek olan nesillerin İslam şuurunu ve bilincini yakalayabilmeleri ve Müslüman kimliği kazanabilmeleri bu derslerin en önemli hedefleri arasında yer almalıdır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, E. (2013)**, *Velilerin Okuldan Beklentileri: Tuzla Orhanlı Lisesi Örneği*, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Akhan, A. (2009)**, *Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)*, Yeditepe U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Akhan, A. (2009)**, *Velilerin Özel İlköğretim Okullarından Beklentileri ve Beklentilerinin Karşılama Düzeyleri (İstanbul Avrupa Yakası Örneği)*, Yeditepe U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Alakuş, F. ve Bahçekapılı, M. (2009)**, *Din eğitimi açısından İngiltere ve Türkiye*, İstanbul: Ark Yayınları
- Altaş, N. (2012)**, *Ortaöğretimde Din Eğitimi*, M. Köylü ve N. Altaş (Ed.), *Din Eğitimi İçinde* (151-176), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Bahçekapılı, M. (2012)**, *Türkiye’de Din Eğitimi’nin Dönüşümü*, İstanbul: İlke Yayınları
- Başaran, İ. E. ve Çinkır, Ş. (2011)**, *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Ankara: Ekinoks Yayıncılık
- Bilgin, B. (2001)**, *Eğitim Bilimi ve Din Eğitimi*, Ankara
- Bilgin, B. (1980)**, *Türkiye’de Din Eğitimi ve Liselerde Din Dersleri*, Ankara: Emel Matbaacılık
- Büyükkaragöz, S. (1997)**, *Eğitimde Program Geliştirme*, Konya: Öz Eğitim Yayınları

- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1997),** *Genel Öğretim Metotları*, İstanbul
- Can, B. (2009, Mayıs),** *Eğitim Programında Veli Katılımı*, 8. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda Sunulan Bildiri, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir
- Canan, İbrahim(2016),** *Hadis Ansiklopedisi Kulübü Sitte*, İstanbul: Akçağ Yayınları, 2016, C. 7, s. 358
- Cebeci, S. (1996),** *Din Eğitimi ve Bilimi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ceren, Z. (2011),** *Türkiye’de Çocukları Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ebeveynlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Beklentileri ve Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Bu Beklentileri Karşılama Durumları*, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Denizli
- Demir, E. (2011),** *Velilerin Yaz Kur’an Kursları’ndan Beklentileri Üzerine Bir Araştırma (Antalya Örneği)*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe Bölümü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Isparta
- Dikbas, İ. (2008),** *Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Örneği*, Yeditepe U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Demirel, Ö. (2009),** *Eğitimde Program Geliştirme*, İstanbul: Pegem Yayıncılık
- Dikbas, İ. (2008),** *Veli Beklentileri ve Karşılama Düzeyleri: Özel Vakıf Örneği*, Yeditepe U. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Erturk, S. (1982),** *Eğitimde “Program” Geliştirme*, Ankara: Meteksan Yayınları

- Ertürk, S. (1997),** *Eğitimde Program Geliştirme.* Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi
- Gökhan, S. (2007),** *İlköğretim Okullarında Uygulanan Disiplin Uygulamaları ve Veli Beklentileri,* Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Güngör, F. (2008),** *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersinin Problem ve Beklentileri, İlköğretim 8. Sınıf Öğrencileri Üzerine Yapılmış Bir Çalışma,* Uludağ Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bursa
- Gümüş, A. (2012),** *Yetişkinlerin Din Eğitimine Bakışları ve Din Eğitimi İhtiyaçları,* İstanbul: İlke Yayınları
- Kaya, Ş. (2012),** *İlköğretim 1. Kademe Öğrenci Velilerinin Okuldan Beklentileri Ve Karşılama Düzeyleri,* Yeditepe Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Kesgin, S. (2011),** *Cumhuriyet Dönemi Örgün Eğitim Kurumlarında Ahlak Eğitimi,* Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 52 (1), 209-238
- Küçükahmet, L. (2001),** *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme,* Ankara: Ankara üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları
- Maarif Vekaleti, (1927),** *Orta Mektep ve Lise Müfredat Programları,* İstanbul: Devlet Matbaası
- Maarif Vekaleti. (1924),** *Orta Mektep ve Lise Programı,* İstanbul: Devlet Matbaası
- Maarif Vekaleti. (1927),** *İlk Mektepler Müfredat Programı,* İstanbul: Matbaa-i Âmire

Maarif Vekaleti. (1930), *İlk Mektep Müfredat Programı*, İstanbul: Devlet Matbaası

Maarif Vekaleti. (1930), *Orta Mektep Programı*, İstanbul: Devlet Matbaası

Maarif Vekaleti. (1931), *Orta Mektep Programı*, İstanbul: Devlet Matbaası

Maarif Vekaleti. (1956), *İlkokul Programı*, İstanbul: Maarif Basımevi

Maarif Vekaleti. (H. 1340/ M. 1924), *İlk Mektepler Müfredat Programı*, İstanbul: Matbaa-i Âmire

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2010), *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı (İDKABÖP)*, Ankara

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2010), *İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programı (İDKABÖP)*, Ankara

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012a), *Ortaokul-İmam Hatip Ortaokulu Kur'an-ı Kerim Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı (OİKKDÖP)*, Ankara

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012b), *Ortaokul Temel Dinî Bilgiler Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı (OOTDBÖP)*, Ankara

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012c), *Ortaokul ve İmam-Hatip Ortaokulu Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi (5-8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012d), *Ortaöğretim Hz. Muhammed'in Hayatı Dersi (9-12. Sınıflar). Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012e), *Ortaöğretim Kur'an-ı Kerim Dersi (9-12. Sınıflar) Öğretim Programı (OKKDÖP)*, Ankara: MEB Yayınları

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2012f), *Ortaöğretim Temel Dinî Bilgiler Dersi (İslam I-II) Öğretim Programı (OÖTDBÖP)*, Ankara: MEB Yayınları

Millî Eğitim Bakanlığı. (Mart 29,1982), *Temel Eğitim ve Orta Öğretim Din ve Ahlak Bilgisi Dersi Programı (TVODVAÖ)*, T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,45 (201-9)

Millî Eğitim Bakanlığı. (Mart 29,1982), *Temel Eğitim ve Orta Öğretim Din ve Ahlak Bilgisi Dersi Programı (TVODVAÖ)*, T. C. Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi,45 (201-9)

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı. (1987), *Lise Müfredat Programı*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı. (1988a), *İlköğretim Müfredat Programı*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı. (1988b), *Ortaokul Müfredat Programı*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi

İlke ve Yekder, (2013), *ARAŞTIRMA RAPORLARI: 5, İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği Yeni Eğitim Sisteminde Seçmeli Din Dersleri İmkânlar, Fırsatlar, Aktörler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* İstanbul, 2013

Özkara, Y. (2002), *Özel İlköğretim Okullarının Veli Beklentilerini Karşılama Düzeyi*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, Konya

Özoğlu, S. (1982), *Eğitimde Rehberlik*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara U. Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara

Rona, S. ve Aksan, H. (1966), *Ortaokullarda din dersleri I*, İstanbul: As Matbaası

Rona, S. ve Aksan, H. (1968), *Ortaokullarda din dersleri I*, İstanbul: As Matbaası

Selçuk, Mualla (1991), *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*, T.D.V.Y., Ankara, s. 14

- Sünbül, A. M. Yavuz, M. (2004),** *İlköğretim Okulu Öğretmen ve Velilerinin Veli Toplantıları Hakkındaki Görüş ve Beklentilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü U. Eğitim Fakültesi, Malatya
- Şişman, M. (2010),** *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara:Pegem Akademi Yayıncılık
- Ünlü, H. (2005),** *Anne Babalar İçin Eğitim Rehberi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Varış, F. (1997),** *Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler*, Ankara: Alkım Yayıncılık
- Yavuz, Kerim, (1987),** *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi (7-12 Yaş)*
- Yüzgeç, M. (2008),** *İlköğretim Kurumlarının 4. Ve 5. Sınıfında Öğrencileri Bulunan Velilerin, Yönetici ve Öğretmenlerden Beklentileri*, Yeditepe Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul

İnternet Adresleri

- <http://tdkterim.gov.tr>

 KONYA	T. C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
---	---	--

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Gökhan YILDIRIM	İmza:	
Doğum Yeri:	Sandıklı		
Doğum Tarihi:	15.08.1982		
Medeni Durumu:	Evli		
Öğrenim Durumu			
Derece	Okulun Adı	Program	Yer
İlköğretim	Atatürk İ.O.		Sandıklı
Ortaöğretim	Sandıklı Anadolu İmam Hatip Lisesi		Sandıklı
Lise	Sandıklı Anadolu İmam Hatip Lisesi		Sandıklı
Lisans	Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi		Erzurum
Yüksek Lisans			
Becerileri			
İlgi Alanları:	Futbol-Voleybol		
İş Deneyimi:	2006-2007 Niğde Çiftlik Azatlı Küllüce İlköğretim Okulu 2007-2010 Afyonkarahisar İhsaniye Beyköy İlköğretim Okulu 2010-2014 Afyonkarahisar Ertuğrulgazi Ortaokulu 2014- ... Afyonkarahisar Süleyman Demirel Fen Lisesi		
Aldığı Ödüller:			
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	Doc. Dr. Ramazan KAZAN Yard. Doc. Dr. İbrahim ÇETİN		
E-posta	subat.8@hotmail.com		
Tel:	0507 148 87 587		
	Afyonkarahisar Süleyman Demirel Fen Lisesi /Afyonkarahisar		

Adres	
-------	--

